

Ку
на
Ср

ДРАМСКА БАШТИНА

Брана Цветковић

ТЕЛЕФОН БЕЗ ЖИЦА

АРТИЉЕРИЈА
РУСТИКАНА

ОПЕРЕТСКА ПРИМАДОНА

БЕОГРАЂАНИН
У ПАЛАНЦИ

МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ

МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

Коло 9, књига 3

ISBN 86-80629-07-3

Издавач

Музеј позоришне уметности Србије
11000 Београд, Господар Јевремова 19

Главни и одговорни уредник
Ксенија Радуловић, директор

Уредник едиције и приређивач
Олга Марковић

Сарадници

Биљана Остојић
Миланка Андријашевић

Коректор

Олга Марковић

Ликовно решење
Ново Чогурић

Припрема за штампу
Светозар Станкић

Штампа

Србоштампа
Београд, Добрачина 6-8.

Тираж: 300 примерака

Штампање завршено: новембра 2002.

БРАНА ЦВЕТКОВИЋ

ТЕЛЕФОН
БЕЗ ЖИЦА

Шала у једном чину

Београд 2002.

Брана Цветковић
ТЕЛФОН БЕЗ ЖИЦА
Шала у једном чину

ЛИЦА

МИЛАН, виши чиновник

ОЛГА, његова жена

МАРА, њихова слушкиња

ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК

МИКА "ТЕХНИКА" (Телефонски техничар)

ШЕГРТ

Догађа се у Милановом стану

Брана Цветковић
као Туриду у “Артиљерија Рустикана”

Миланова соба за рад.

Врата у средини, лево и десно. До средњих врата лево прозор. Према прозору писаћи сто. До левих врата полица са књигама. До десних врата, према углу стајаћи чивилук са разним мушким хаљинама. Напред, до десних врата канабе. Десно напред уз зид пећ од каљева. Уз зид десно од средњих врата сто, застрт жан-илским чаршавом. Више стола урамљене слике и фотографије на зиду. Тепих на поду. Књиге, новине, писаћи прибор на писаћем столу. – Завесе на прозору.

I ПОЈАВА

Олга, па Мара

ОЛГА

(У јутарњој хаљини, изиђе из десне собе. – уздахне)

И још га нема!

(Приђе прозору и разгрне завесе. Светлост удари кроз прозор)

Јутро. Увелико јутро, а њега нема! –

МАРА

*(Млада слушкиња, у десној руци уноси послужавник са лон-
четом црне кафе и две шољице. Под мишком леве руке метлу)*
Добро јутро, госпођо! –
(Спушта послужавник на сто)

ОЛГА

(Са уздахом)
Како које јутро све је горе...

МАРА

А што? Да нисте рђаво сањали?

ОЛГА

(Уздржава се)
Да... рђав сан...

МАРА

(Љубопитљиво и брзо)
А шта сте сањали? Ја знам шта снови значе. Научила сам на
памет цео сановник. "Даске сећи значи свадбу" – "Егзекуција
значи бићеш одговоран" – "Бубре по кући, значи срећу" – "Злато
наћи, предсказује жалост..."

ОЛГА

(Расејано)
Да, да... Злато наћи... Мислила сам да сам нашла злато... а нашла
сам жалост! – Нашла сам лолу!

МАРА

(Зачуђено)
Лолу?! То не знам шта значи.

ОЛГА

Ал' ја знам. Хтела сам да добијем мужа који је по мало и лола, који је лолица, па сам добила – лолчину! – Ах, Милане, Милане...

МАРА

Не бих рекла да је господин такав...

ОЛГА

И гори је. Синоћ ми рече: "Идем, Олгице, само на пола сата, да се састанем са неким страним новинарима; одмах ћу се вратити!"... И ето, још га нема!

МАРА

Па – знате, какви су странци. Заседну до по ноћи у кафану, а после по ноћи у – бар!

ОЛГА

Шта? Још и то?! Са певачицама! – Онда нек ми више и не долази!...

МАРА

Па није то тако страшно госпођо. У бар уђу пуних џепова, а изађу пуне главе и празних џепова! –

ОЛГА

Ал' то је гадно! То не личи ожењеном човеку!...

МАРА

Е, тамо баш иду ожењени...

ОЛГА

Остави ме! – Не причај ми којешта...

МАРА

Добро госпођо...

(Пође у леву собу – носећи метлу)

А можда и није био у бару. Можда се десила каква несрећа...

ОЛГА

(Тргне се)
Како?

МАРА

Па несрећни случајеви обично се дешавају пред зору. И туче и убиства и такве ствари...

(Оде у леву собу)

II ПОЈАВА

Олга, па Мика телефонски техничар.

ОЛГА

(Сама)

Несрећни случај?! – Можда је и то? – Ал' онда је требало да ми јаве...

МИКА

(Споља лупа на вратима у средини)

ОЛГА

(Тргне се)

Ах! Боже! Иде неко! – Да ли је он, или... ?

МИКА

(Поново куца)

ОЛГА

Није он. Он не би куцао!

(Пође вратима па као у несвестици придржи се за столицу)

Он никад не куца... то долазе... да ми јаве...

МИКА

(Опет куца с поља)

ОЛГА

Слободно! –

МИКА

(Уђе са дебелим књижурином)

Љубим руке! Добро јутро! Извините, што овако рано узнемирујем, али такав је случај, да...

ОЛГА

(Посрне)

Случај!... Ах!... Знала сам...

МИКА

(За се)

Шта јој је?!

ОЛГА

(Прибере се)

Али... говорите! Кажите ми све!

МИКА

Али госођо... Има тек да се спроведе...

ОЛГА

За болницу! Знам... Чекајте, и ја ћу са вама! Чекајте!

(Одјури у десну собу)

МИКА

*(Сам)*Шта је ово? – До ђавола! Са овом нису чиста посла! Одох ја!
Нисам луд да јурим са њом у болницу!*(Оде брзо средином)*

III ПОЈАВА

Мара

МАРА

(Сама – излази из леве собе чистећи метлом)

Бар нисам имала много посла. Није спавао, није се умивао, постеља недирнута; умиваоник чист. Добро је то за нас служавке. Ал' зло за жене! О, мужеви! Мужеви! Воле да се скитају ноћу него богзна шта. Да завире и у бар... Па бар да нађу неку лепшу од своје жене, него белосветске акрепе!...

(Чистећи дошла до стола)

А, гле! Госпођа није пила кафу! И није јој до црне кафе. Сад јој је све црно. Чекај, да ја попијем – да се не баци.

(Налије каву у шољицу, седне и пије)

Сирота жена! Е, да сам ја удата – наравно формално удата – научила бих мога мужа да леже као кокошка, још у седам сати увече.

(чује споља кораке)

Иде неко! –

(брзо испије каву, зграби метлу и пожуре вратима, тако да се судари са Миланом).

IV ПОЈАВА

Мара Милан

МИЛАН

(Улази средином – наиђе на Мару. – Он је у жакету; коса мало у нареду)

Охо! –

МАРА

Господин!

(Повуче се мало натраг)

МИЛАН

Је ли устала госпођа?

МАРА

Јесте.

МИЛАН

(Имитира је, мангупски)

"Јесте!"

(Уштине је за образ)

Јесте!

МАРА

Ју, господине! –

(Измиче се и брани се метлом)

МИЛАН

Ама, не бој се... Нисам знао да си тако плашљива...

(Прилази јој)

МАРА

(За се)

Мамуран је! Да се уклоним! –

(Побегне на средња врата)

V ПОЈАВА

Милан, па Олга

МИЛАН

(Сам)

Хе, хе, хе! –

(Тихо певуши)

"Зора пуца, свиће дан! Иде дика накресан... Нисам толико накресан, колико сам уморан. Одвикао сам се од седења; испао сам из колосека, па мука жива! – Тако је, кад се човек ожени и прилепи се уз жену, па заборави на друштво и весеље!... Једно не

ваља, што те сваки час терају да пијеш! Па и кад ти доведе дође.
(Покаже руком на грло)

– они вичу: "ајде, ајде..."

ОЛГА

(Преобучена за улицу, или у крајњем случају у мантилу и повезана – дође са десна и мислећи од Милана да је то онај телефонски техничар нервозно викне)

Ајде! Ајде! –

МИЛАН

Е, не могу више! Довде ми је...

(Тргне се кад види Олгу)

ОЛГА

(Такође се тргне кад види да је то Милан. И сасвим другим тоном наљућене жене)

А-!?

МИЛАН

(Потврђује)

А-а!

ОЛГА

Дакле нисмо у болници?

МИЛАН

У болници!? Шта ћу тамо!?

ОЛГА

(За се)

Онда ћу окренути други лист. Ћутаћу као стена! Нећу речице проговорити! –

(Седне крај стола и ћути)

МИЛАН

Ти си, ваљда, тек сад устала; па сањаш неке болнице? – А? –

(Олга ћути)

Шта кажеш? –

(Олга ћути)

Ништа не кажеш?! – Чудновато! Кажи своје мужићу бар: "до-

бро јутро!" – Зар твој језичић уме и да мирује? Или да га ниси изгубила? –

(Тражи свуда) Ама где је? –

(Тражи)

Нема га нигде!...

(Тражи)

ОЛГА

(Испод ока прати га шта ради; нестрпљива је, ал' се уздржава)

МИЛАН

Та, где је? До сто врага!

ОЛГА

(Љутито викне)

Та, шта тражиш?

МИЛАН

(Весело)

То! Твој језичић! Хвала Богу кад га нађох!

ОЛГА

Не радуј се! И не жели да пустим језик! – Срећа твоја, што сам најгоре мислила...

МИЛАН

(Упадне јој у реч)

А најбоље се десило.

ОЛГА

(Са претњом – јачим тоном)

Тек кад се деси!

МИЛАН

А шта то?

ОЛГА

Ништа.

МИЛАН

(Умиљавајући се)

Али – реци ми!

ОЛГА

Ако желиш да ти све опростим, онда и ти мораш нешто да жртвујеш за мене.

МИЛАН

За тебе? – Па даћу ти свој живот...

ОЛГА

Није потребан живот. Само две – три хиљаде динара.

МИЛАН

То је више од живота!

ОЛГА

Толико ми треба да купим најнужније ствари.

МИЛАН

Најнужније па – три хиљаде!?

ОЛГА

Па да. Потребан ми је сунцобран – па флорентински шешир...

МИЛАН

(Упада у реч)

Шта ће ти и шешир и сунцобран против сунца...

ОЛГА

Сунцобран не заклања, он је само за моду! – после потребна ми је нова торбица за пудер, па модеран шал – па парфем рукавице и тако даље...

МИЛАН

И тако даље! Доста је и то!... Добро, видећемо...

ОЛГА

А не! То мора одмах бити!...

МИЛАН

Ал' ја не могу сад –

ОЛГА

Није потребно ти да идеш. Отићи ћу ја.

МИЛАН

Не мораш ни ти ићи –

ОЛГА

Него ко?

МИЛАН

Више није у моди, да отмене даме иду по трговинама. Сад то иде само звррр... зврррр... зврррр...

ОЛГА

Како "звррр"...

МИЛАН

Па, телефоном. Поручиш телефоном. Трговачки помоћник донесе робу; рачун се исплати и свршена ствар.

ОЛГА

(Љутиито)

А где ти је телефон?

МИЛАН

Добићемо га.

ОЛГА

Кад? По године како си га тражио и још га нису наместили!

МИЛАН

Али кроз по године сигурно ће га наместити. Јуче сам енергично захтевао.

ОЛГА

Па зар ја још толико да чекам? Дотле ће се променити и мода! – Уосталом, одкуд се толике ствари могу изабрати и поручити телефоном?

МИЛАН

Па јеси ли ти кадгод говорила телефоном?

ОЛГА

Нисам.

МИЛАН

Е, па зато ти и не знаш. А то је проста ствар. Иде то телефоном за час. Овде кажеш – а жице носе куд хоћеш... А има телефона и без жица... како ко воле...

ОЛГА

(Претвара се да се чуди)

Без жица?!

МИЛАН

Дабоме... Онда глас носе ваздушни таласи... То је тако проста ствар...

(Окрене се као да тражи нешто)

Сад ћу ти показати...

(Смотри панаталоне на чивилуку)

Ха, ево! –

(Узме панатлоне за ногавице, па леву ногу метне на уво, а кроз десну говори)

Ово је сад, на пример, телефон без жица... хајд, кажи ми шта ти све треба, а ја ћу да поручим...

ОЛГА

Па још ни везу ниси добио!

МИЛАН

А јест!

(Говори у ногу – имитирајући звоно)

Зврррр! Хало централа!... Хало!... Молим вас, госпођице дајте ми трговину Милутиновића... Да... Зврррррр... Хало!... Овде је чин-овник Милан Цветковић... Молим вас пошаљите ми следеће ствари... Да... У мој стан Макензијева улица 99. – Јесте. –

(Олги)

Хајд, ређај шта ти треба?

ОЛГА

Један модеран сунцобран...

МИЛАН

(Кроз ногавицу)

Хало!... Два модерна женска сунцобрана...

ОЛГА

Али не треба ми два!

(Прилази писаћем столу)

МИЛАН

(Олги)

Све једно! Неће се бацити... ово ће лето бити дугачко.

ОЛГА

(Са писаћег стола узела је једну цедуљицу)

Ево, овде сам записала све најнужније потребе...

(Даје му цедуљу)

МИЛАН

(Узме цедуљу, чита и јавља)

Хало! – Шест пари женских рукавица – у разним бојама...

ОЛГА

Али, шта ће ми шест пари! Што бацаш новац!?

МИЛАН

(Олги)

Ех, која стотина динара више или мање, не чини ништа!

(Поручује даље из цедуљице)

Хало! – Шест пари дубоко исечених женских ципела, од антилопа и шевро, број 36. –

ОЛГА

Али – Милане! –

МИЛАН

(Не слуша је, већ као да је занет питањем из трговине)

Како? – Ако немате – узмите из оближње трговине, па ми пошаљите! – Такође и два шешира женска, флорентинска... Да... Па онда...

(Погледа у цедуљу)

Шест флашица разног мириса.. Шест флашица колоњске воде... Шест кутија пудера "Помпеја" – боја "рашел"... Шест сапуна "калодерма"...

ОЛГА

Јеси ли ти при себи, Милане? Шта ће ми толико!?

МИЛАН

(Олги)

Та ћути! Сад сам расположен, па нек иде! –

(Кроз ногавицу)

Да, да! Пошаљите и рачун... Плаћам готовим новцем... Али, молим вас одмах! – Да... Збогом! – Звррр...

(Олги)

свршена поруџбина!

ОЛГА

Кроз ногавицу?!

МИЛАН

То је телефон без жица, а може и са жицама...

ОЛГА

И ја ћу све то добити?

МИЛАН

Наравно.

ОЛГА

Ал' шта ће ми толико! Читав дућан! Рачун ће бити велики –

МИЛАН

За моју Олгицу и више –

(Хоће да је пољуби)

ОЛГА

(Измиче се)

А – то не можеш!

МИЛАН

Зашто?

ОЛГА

Бар сад не!

МИЛАН

Него кад?

ОЛГА

Кад донесу поручене ствари!

МИЛАН

Ко ће дотле да чека!

ОЛГА

Како?!

МИЛАН

Па – тако... Хтео сам мало да прилегнем... па – ред је – пред
легање...*(Пољуби је. Пође лево вратима)*

Пробудићеш ме пре девет...

ОЛГА

(Смешећи се)

Добро, добро! Бекријо! – Пријатно спавање! –

МИЛАН

Хвала. Идем да сањам о – теби, душице!

(Пође)

ОЛГА

(Смешећи се)

Хало! Милане!

МИЛАН

(Окрене се)
Хало! Олга?

ОЛГА

А кад донесу ствари?

МИЛАН

Пробуди ме чим донесу!
(У одласку за се)
Донеће ти, ако ти не треба...
(Гласно – зевајући)
Ха-а-ло-о!
(Оде у леву собу).

VI ПОЈАВА

Олга, па Мара

ОЛГА

(Сама. Гледа за Миланом)

Е, мој мужићу! Мислиш да сам толико глупа да не знам шта је телефон! Али, чекај, упегљаћу те у жице тог твог телефона без жица, да запамтиш ноћашње скитање и мој јед и страх! – Чекај!
(Седа за сто, узима перо, спрема се да пише)
Јавићу трговцу да ми пошаље све ствари, које су поручене телефоном без жица! – Е, сад ћу вам, мужићу, затегнути све жице! –
(Пише)

”Господине, молим Вас, да ми по вашем помоћнику пошаљете следећу робу из ваше радње и из суседних радња ону робу коју ви не држите. – Два модерна женска сунцобрана; шест пари женских рукавица у разним бојама, број пет и по; шест пари дубоко исечених женских ципела, од антилопа и шевроа, број 36. – Два флорентинска женска шешира; шест флашица разних мириса; шест флашица колоњске воде; шест кутија пудера

"Помпеја", боја "рашел"; шест сапуна "калодерма"...

(говори)

Окупио све по шест. Мора да му је то цифра ноћашњег "цеха"
– шест стотина! –

(Пише)

"Све то, са рачуном, пошаљите Милану чиновнику, Макензијева
улица број 99. " –

(Меће писмо у коверту)

– Тако. Свршено је! –

(Као да се сети)

Ах, у мало не заборавих –

(Вади писмо и дописује)

"Нужно је да ваш помоћник упорно тврди, да су све ставри
поручене телефоном. Са поштовањем Олга Цветковић."

(Затвори писмо и адресу говорећи)

Тако. Сад је све у реду...

(Виче)

Маро! Маро! –

МАРА

(Споља)

Одмах! Одмах! –

ОЛГА

Чекајте, мужићу! Кад се пробудите биће грозна јава.

МАРА

(Уђе средином)

Извол' те?

ОЛГА

Маро, носи ово писмо у Милутиновићеву радњу и реци да ства-
ри што пре пошаље. Пожури!

(Оде)

МАРА

Ево, одмах! –

VII ПОЈАВА

Мара, па Мика.

МАРА

(Сама)

Пегла моја госпођа, к'о гланц – пеглерај! – Увела је новчану казну! Кад муж згреши, она пљус по кеси! – Тако и треба.

МИКА

(Промоли главу на средња врата)
Фрајла!

МАРА

(Тргне се)
Јух!

МИКА

Где је госпођа?

МАРА

Шта ће вам?

МИКА

Ништа. Само да л' је присебна за технички разговор? –
(Уђе)

МАРА

Не знам. Она је тамо!

(Покаже десно)

Идите, па је упитајте. Ја имам друга посла.

(У поласку, за се)

И она, канда, ударила на своју руку! –
(Оде средином).

VIII ПОЈАВА

Мика, технички чиновник.

МИКА

(Сам. Спусти ону дебелу књигу на сто.)

Е, чудна је ова моја служба! Упадеш у туђе куће и док се објасниш, може свашта да буде. Ето овде треба да је извесан господин, а оно нека госпођа, код које је све – неизвесно! Чак спомиње некакву болницу! И зове ме да идемо заједно! Ко ли је то болестан? Да она не болује од – љубави? Можда је удовица?

(Смешка се)

Млада удовица... а ја... млад удовац! Хе, хе – грешни смо људи...!

Куд рече? Овамо? –

(Приђе левим вратима и завири)

Спава! – Удовица па – спава! –

(Ушепртља се, опрезно отвори врата)

У спавању срећа долази!

(Тихо уђе у Миланову собу).

IX ПОЈАВА

Олга, па Мика

ОЛГА

(Излази с десна, погледа по соби)

Нема никога! Учинило ми се као да су већ донели поручене ствари. – Ох, једва чекам да уживам у његовом наседању! – Неће му више пасти на памет да скита и даме лаже! –

(Окрене се десним вратима)

МИКА

(Усплахирен излети из леве собе. За се)

Има бркове! Удовица са брковима! Ја пипнуо...

- ОЛГА
- (Окрећући се)*
Зар си већ устао?!
- МИКА
- (Збуњено)*
Нисам могао ни да легнем – заузето...
- ОЛГА
- (Види да се преварила)*
- Ах!... Ви?!
- МИКА
- Ја.
- ОЛГА
- Ви! – Ви – варалице! –
- МИКА
- Нисам вас преварио – ето вратио сам се...
- ОЛГА
- (Плане)*
Напоље! – Одлазите! –
- МИКА
- Хоћу, хоћу!. Одмах! –
(Кидне средином, књигу заборави)
- ОЛГА
- (Сама)*
Нитков! Сву ноћ се вучарао са Миланом и још му је мало!
Шта ли је сад хтео? – Ах, дознаћу!
(Приђе Милановим вратима)
Спава! – Претвара се! – Сад је са њим разговарао и већ бајаги хрче! –
(Викне)
Милане! – Не миче се! – А, пробудићу ја тебе...
(Уђе у леву собу)

X ПОЈАВА

Мика

МИКА

(Промоли главу на средња врата, па онда опрезно уђе)

Остала ми књига! А без ње не могу никуд да макнем!

(Прилази и узима књигу)

Чудна жена! Жестоко се наљутила! Па ја не могу с неба па у ребра! Нисам још начисто, да ли је бацила око на мене или је мене избацила, што јој се нисам одмах бацио пред ноге? – Морам да сазнам у чему је ствар. Она је сигурно овамо

(Према десним вратима).

Дабоме. Тако ми је и слушкиња рекла, а ја побркао и упао у – бркове! –

(Заглади се, утегне и полази у десну собу)

Храбро – Мико! –

(Уђе)

XI ПОЈАВА

Мара, па Мика

МАРА

(Дође средином)

Хвала му ко измисли трамвај! За час и тамо и овамо! – Све сам свршила. Још да јавим госпођи –

(Пође десним вратима)

МИКА

(Излази с десна. За се)

Нема је...

МАРА
(Тргне се кад вики Мику)
 Јух! Опет ви?

МИКА
 Опет ја.

МАРА
 Па зар сте до сад били код гопође?!

МИКА
(Шеретски)
 Зини да ти кажем!

МАРА
 Ја ћу казати коме треба! Чекајте! Ја мислим он има нека посла...

МИКА
 Још каква посла –

МАРА
 Знам ја тај посао – у двоје!

МИКА
 Како?!

МАРА
 Сад ћете чути!
(Прилази левим вратима Полугласно)
 Господине! –

МИКА
(За се)
 Још могу и да настрадам! –
(Гласно)
 Ама, шта ћете?

МАРА
(Претећим тоном)
 Сад ћете видети!

МИКА

Е, баш да не видим!
(*Брзо изјури средином*).

XII ПОЈАВА

Мара, Олга

МАРА

(*На левим вратима – мало јаче*)
Господине!

ОЛГА

(*Појави се на левим вратима*)
Шта ћеш?

МАРА

Ах – Госпођа!

ОЛГА

(*Љубоморно*)
Шта ће ти господин?

МАРА

Ја сам мислила да сте ви тамо –
(*Показује десна врата*)

ОЛГА

Па си ти хтела овамо?
(*Показује лева врата*)

МАРА

Не. Него сам мислила –

ОЛГА

Ћути! Знам шта си мислила... Али свршићемо брзо! Данас ћемо прегледати рачун – !

МАРА

Рачун?

ОЛГА

Да. Не треба ми таква послуга!

МАРА

Терате ме? Е онда ћу рећи господину –

ОЛГА

(Бесно)

Шта? Још претиш!? – Одлази! Безобразнице једна!

МАРА

Добро, добро, госпођо! Кајаћете се! Јер ја умеме чувати тајну!

ОЛГА

Какву тајну? Видим ја твоје тајне! – Одлази!

МАРА

(Мрмљајући)

Добро, госпођо! –

(Одлази средњим вратима и у моменту кад се Олга окрене публици прети јој прстом, па онда изиђе средином)

ХШ ПОЈАВА

Олга, па Милан.

ОЛГА

(Сама)

Још и то! О, Милане! Ти си готов да прихватиш провод где год ти се укаже! Зар са слушкињом?... И то мора да су одавно интимни, иначе не би смела да га тако поверљиво зове!

МИЛАН

(Излази из леве собе)

Што ме ниси пустила да још мало продремам?

ОЛГА

Хтела сам, али – она није дала!

МИЛАН

Која она?

ОЛГА

Толико их имаш да не знаш ни која је! – Е, па једна од њих!

МИЛАН

Ама, од којих? –

ОЛГА

Што питаш, кад знаш? – Твоја – твоја – гадно ми је и да је поменем! –

МИЛАН

Па кажи је један пут!

ОЛГА

(Плане)

Мара!

МИЛАН

(Згране се)

Шта? Мара!? Која Мара?

ОЛГА

Наша, то јест – твоја Мара! –

(Кроз плач)

О, Милане... није те ни срамота!... са слушкињом!

(Седне)

МИЛАН

Зар слушкиња Мара?

ОЛГА

Шта се чудиш? Шта се претвараш?

МИЛАН

Ама, јеси ли ти при себи? Ко ти је то казао?

ОЛГА

Она – сама!

МИЛАН

Она! – Е, сад ће ме запамтити!
(Пође средином)

ОЛГА

(Брзо устане и спречи га)
Није она крива! – Да јој ниси дао повода не би она сама налетела!

МИЛАН

Ама, какав повод! –
(Виче)
Маро! Маро!

ОЛГА

То су ти твоји страни новинари! Твоји банкети! У кујни – са
Маром!

МИЛАН

(Строго)
Чујеш, жено! –

XIV ПОЈАВА

Исти. Мара

МАРА

(Уђе средином)
Извол' те, господине?

МИЛАН

(Мари)

Је ли ти? Шта си то напричала мојој жени?

МАРА

Дознаћете доцније! Није ми ту доказ!

МИЛАН

Какав доказ?

ОЛГА

Зар и доказ! –

МАРА

Јест доказ! Живи доказ! Причекајте само! – Мало доцније! –
(Изјури напоље, средином)

XV ПОЈАВА

Милан. Олга, па помоћник и Шегрт.

ОЛГА

(Очајно)

Живи доказ!... Дете! –

(Клоне на столицу – плачно)

Зар и то!? –

МИЛАН

Ама, шта све ово значи?

ОЛГА

(Јецајући)

Значи да си неверник... да си ме унесрећио!...

ПОМОЋНИК

(С поља куца на средња врата)

МИЛАН

(Око ње)

Олга! Олгице! – Умири се! – Неко куца – чујеш ли! – Не плачи!
Срамота је!...

ОЛГА

Због срамоте и плачем!

ПОМОЋНИК

(Споља опет куца)

МИЛАН

Ко је?

ПОМОЋНИК

(Споља)

Ствари из трговине! –

ОЛГА

(Брзо скочи – брише сузе)

Ствари? –

(Викне)

Слободно, слободно! –

МИЛАН

Какве ствари!?

ПОМОЋНИК

(Уђе средином, за собом остави отворена врата. Говори живо и са свим манирима трговачких помоћника)

Љубим руке, милостива! Слуга сам, господине!...

(Викне натраг у предсобље)

Уноси све то! –

ШЕГРТ

(Улази средином претоварен пакетима и кутијама, и једном кутијом за женске шешире. У пакетима и кутијама потребно је да буде бар по један примерак од поруџбина: кутија пудера, флаша мириса, пар рукавица женских, пар женских плитких ципела, кутија са сапуном "калодерма" – флаша колоњске воде. – Под мишком носи и два модерна женска сунцобрана лепо умотана у хартију)

ПОМОЋНИК

(Узимајући од шегрта један поједан пакет – пропраћа увек својим препорукама)

Све је тачно, по поруџбини... Брза и тачна услуга – цене без конкуренције – роба првокласна –
(Спушта пакет на сто у дну)

МИЛАН

(Забезекнуто гледа шта се све то дешава – чисто не уме да дође к себи, једва промумла)

Ама да случајно нисте погрешили... ?

ОЛГА

(За се – прикривајући смеј)
Чекај, чекај – телефону мој! –

ПОМОЋНИК

(Милану)

Код нас нема грешака... Ипак врло радо замењујемо све што се не допадне... Наша радња располаже највећим избором женске конфекције...

МИЛАН

(Збуњено)

Верујем, верујем... Само толика поруџбина...

ПОМОЋНИК

(Непрестано размештајући ствари)

Ништа за то. И да је већа, тачно би била испоручена... Ми смо најбоље сортирани помодно – галантеријском робом... Све је ту – како сте телефоном наредили...

МИЛАН

(Запрепашћен)

Те-ле-фо-ном?! –

(За се)

Можда сам у мамурлуку нешто и поручивао...!

ОЛГА

(Милану)

Зар се не сећаш... ? Сам си поручио...!

МИЛАН

Ко? – Ја? – Да, да – али оно је било кроз ног... то јест без жица...

ОЛГА

Па свеједно, главно је да је поручено! – Ходи да видимо да ли је све исправно? –

(Вуче га ка стварима)

ПОМОЋНИК

(Узима и развија сунцобран)

Све је првокласно...

(Отвори један сунцобран)

Последња мода... Сву робу набављамо у првим светским трговачким центрима – код првих трговачких кућа...

МИЛАН

Ама – зар сам то све телефоном... ?!

ОЛГА

(Занела се у разгледању ствари)

Па дабоме!

МИЛАН

Телефоном?! –

ПОМОЋНИК

О, наши цењени потрошачи већином се служе телефоном. Наш нарочити помоћник увек је крај телефона! – Непрестано прима поруџбине. Само чујете: звррр... хало – хало! –

ОЛГА

(Враголасто)

Хало – Милане! Исплати рачун! – Све је тачно донето – и рукавице и ципеле и мириси...

ПОМОЋНИК

По шест пари и шест комада – тачно по поруџбини...

МИЛАН

По шест?! –

(За се)

Ама да л' сам збиља и ја пронашао неки телефон без жица!? –

(Утучено – гласно)

Дајте рачун! –

ПОМОЋНИК

(Дајући му рачун)

Извол' те! – Цене најсолидније, које потпуно искључују сваку конкуренцију...

МИЛАН

(Узме рачун – тргне се због велике суме)

Охо!

ПОМОЋНИК

Јако снижене цене... испод коштања... чиновницима нарочити попуст! –

МИЛАН

Видим, видим...

(Вади три-четири хиљадарке и стотинарке)

ОЛГА

(Кришом се смеје – и да забашури – заклања сунцобраном)

Сунцобран је диван...

ПОМОЋНИК

(Отвори и други сунцобран)

Не зна се који је лепши... Најуспелији модели ове сезоне! –

МИЛАН

(Спремио новац, помоћнику)

Извол' те!

ПОМОЋНИК

(Мислећи да га пита шта је казао)

Кажем: скупи модели првих париских кућа...

(Обрће пред њим сунцобран)

МИЛАН

Да, да. Врло скупи... могао би човек да купи кућу –

(Да му новац)

ПОМОЋНИК

(Остави сунцобран – прими новац и клања се. Врло брзо говори)

Хвала лепо! Друго што по вољи, свилених кравата, мушких рукавица, чарапа, рубља, луксузних вунених тканина за хаљине и капуте...

МИЛАН

(Нервозно)

Не треба, не треба!

ОЛГА

(Весело)

Други пут, други пут!

ПОМОЋНИК

Молим, кад год је по вољи. Обратите се само телефоном, наш број шест, нула, шест! – Љубим руке милостива! Клањам се господине!

(Излази средином).

ШЕГРТ

(Имитира исто клањање и манире и изиђе за њим)

XVI ПОЈАВА

Олга, Милан.

МИЛАН

(За то време ступио лево напред – хучући)

ОЛГА

(Гледа га и смеје се)

Милане! – Халооо!

МИЛАН

Хало, хало – мене скупо стало!

ОЛГА

Зар ти је жао?

МИЛАН

Није! Ал' знам да је све то твоје масло! – Али – свеједно! Крив сам, па треба да загладим!

ОЛГА

Дакле, признајеш да си крив?...

МИЛАН

Па...

ОЛГА

Како си могао са Маром...!?

МИЛАН

Ама каква Мара? Ко ти о томе говори?

ОЛГА

Али она има доказ! Живи доказ!

МИЛАН

Којешта! Какав доказ! – Па где јој је тај доказ?! –

XVII ПОЈАВА

Исти. Мара и Мика.

МАРА

(Отвори врата на средини и вуче за руку Мику који се снебива)

Ево доказа! –

(Помоћнику)

Ајд, улаз' те! Шта се затежете!

(Вуче га)

МИКА

(Одупире се)

Ама – нека... Није хитње!

МИЛАН

Ко ти је то?

МАРА

Доказ!

ОЛГА

Какав доказ?

МАРА

То ви најбоље знате, госпођо! –

(Милану)

Господине, овај је био код госпође!

МИЛАН

Штаааа!?

ОЛГА

(Милану)

То је твој ноћашњи –

МАРА

(Брзо уладне у реч и допуни)

– Замењеник!

ОЛГА

(Мари)

Куш! –

(Милану)

Твој ноћашњи колега у лумповању!

МИЈАН

Мој колега?!

(Мики – зграбивши га за руку)

Ко сте ви, пријатељу? –

МИКА

Ја – ја сам – Мика "техника" – односно телефонски техничар – телефонске централе –

МИЈАН

Па шта сте тражили овде?

МИКА

Место – где би спровели и наместили телефон.

ОЛГА

А – зато је долазио!

МАРА

(Изненађена)

Телефон!

МИЈАН

Телефон! – Не треба! Не треба, пријатељу! – Имамо већ! –

МИКА

(Згрануто)

Телефон?!

(Погледа по соби)

ОЛГА

И то без жица...

МИЛАН

С' ногавицама! –

МИКА и МАРА

(Загледају се зачуђено)

ОЛГА и МИЛАН

(Смеју се)

ЗАВЕСА

Брана, 11. 09. 1905.

БРАНА ЦВЕТКОВИЋ

АРТИЉБЕРИЈА РУСТИКАНА

Пародија на *Кавалерију Рустикану*
у 1 чину

По либрету Торђони-Торцети и Менаши,
удесили Талијани наши

Музика од Тонита и Гортана

Све ђутуре сортирао Брана

Брана Цветковић

АРТИЈЕРИЈА РУСТИКАНА

Пародија на *Кавалерију Рустикану* у једном чину

ЛИЦА

САНГУЦА, по селу се потуца

ТУРИДУ МАКА, управо "Маковски"

ЛУЧИЈА, Туридова мајка

АЛФИО, таљигаш

ЛОЛА, његова брачна пола

ПРВА ЖЕНА

ДРУГА ЖЕНА

} у исто време женски хор

Догађа се у једном селу, наравно на Ускрс,
пошто је тај дан најзгоднији за сеоске скандале

I
Музички Увод
II
Сицилијана (управо) Дорђолана

ТУРИДУ

Ој, Лоло, Лоло!
Оперска роло,
Не гледај холо,
Моја додоло!...
Ој, Лоло, Лоло!
Алфија поло,
Ја сам те воло,
О – о! – О – о –
О – о! – О – о!...

Завеса се диже.

Позорница представља сеоски друм. Десно Лучијина кућа; лево црква Џбунови, дрвеће и т.д.

I ПОЈАВА

Мушки и женски хор.

ЖЕНСКИ ХОР

(Иза сцене)
Туриду! Туриду!
Имамо те у виду;
Сантуца, Сантуца
Због тебе се потуца!

МУШКИ ХОР

(Иза сцене)
 Алфио! Алфио!
 Црни Ускрес славио!
 Туриду и Лола
 Брак ти деле на пола...

ЖЕНСКИ ХОР

Туриду! Туриду!
 И т.д.
(Долазе с десна)

МУШКИ ХОР

Алфио! Алфио!
 И т. д.
(Долазе с лева)
Поздрављају се.

МУШКИ И ЖЕНСКИ ХОР

Манимо се туђе муке –
 "Христос Васкрес!
 Христос Васкрес!"
 Држимо се сви за руке –
 "Христос Васкрес!
 Христос Васкрес!"
 А кад пукну њине бруке –
 "Христос Васкрес!
 Христос Васкрес!"
 Ломиће се мотке, куке!...
 "Христос Васкрес!
 Христос Васкрес!"

II ПОЈАВА

Сантуца, Лучија, Хор.

САНТУЦА

(Долази с десна, прилази Лучинијим вратима. Куца)
Чујте, мајко Лучија! – Простите мом стиду! –

ЛУЧИЈА

(Из куће)
О, слободно!
(Излази)
Од куд ти?!

САНТУЦА

А где је Туриду? –

ЛУЧИЈА

У подруму. Шпеције бира,
Вино да фабрицира
Да изгледа као шира!

САНТУЦА

Ал' ја немам мира!...
Та чисто вам не смем касти!

ХОР

(За се у дну)
"Христос Васкрес!
Христос Васкрес!..."

САНТУЦА

Јер ја немам више части!

ЛУЧИЈА

Чудо Боже! Чудо Боже!
Десило се многој тако!

ХОР

Чудо Боже! Чудо Боже!

САНТУЦА

Али мени није лако! –

ХОР

(Поздравља Алфија)

"Христос васкре!"

Христос васкре!...

III ПОЈАВА

Пређашњи. Алфио.

АЛФИО

(Дође с десна)

Кола моја шкрипућу,

А коњићи скакућу!

Час сам овде, тамо час,

Ал за Ускре ту код вас!...

ХОР

Јури свуда,

Како куда,

Ал за ускре ту је наш

Таљигаш!...

АЛФИО

Била киша, био снег,

Ја прелазим до и брег.

Час сам овде, тамо час –

Ал за Ускре ту код вас! –

ХОР

Јури свуда...

(Итд.)

ЛУЧИЈА

Добар дан, Алфио!

АЛФИО

О, како си Лучијо?
Старог вина
Ако има,
Ако има доста још
Дај за грош!...

ЛУЧИЈА

Ај, старог вина
Баш ни капи нема, –
Ај, ено сина,
Сад баш ново спрема!

АЛФИО

Ал мени се вино пије,
До чекања мени није,
Ја отидох по бутелу,
И ви идте у капелу!
Ја отидох по бутелу,
А ви идте у капелу!...

*(Алфио оде)**Звоно звони. Хор клекне пред цркву.*

САНТУЦА

(клечи даље од њих, наравно као женска без части)

МОЛИТВА

ХОР

Днес Христос воскресе,
Добра свету донесе!
Днес Христос воскресе,

Добра свету донесе;
 Бог наш правдиви,
 Агнец не злобиви!
 Бог наш правдиви
 Агнец не злобиви!...

САНТУЦА

Ах! Пусту Боже, небесну патролу,
 Да уапси намигушу лолу! –
 Еј!...

ХОР

(Диже се и улази у цркву)
 Бог наш правдиви,
 Агнец не злобиви
 Бог наш правдиви
 Агнец не злобиви!...

IV ПОЈАВА

Сантуца и Лучија (Романца и дует)

ЛУЧИЈА

Што ми даде знак да ћутим?
 Казуј, Санта! Казуј, Санта!
 Није добро. На зло слутим!
 Казуј, Санта! Казуј, Санта!

САНТУЦА

Ах, мајко, мила!
 Дуго сам крила
 Да због Турида
 Ја немам стида!
 Кад у регруте
 Он крену путе.
 С Лолом се стеко

Њој се обреко!...
 Ал га она не сачека,
 Другог узе за човека,
 И он приста!
 Она иста –
 Туриду јој "резервиста!"
 И сад она, ради труца
 С Туридом је! А Сантуца?
 Срце куца,
 Брука пуца:
 Без части је сад Сантуца!

ЛУЧИЈА

Шта ја чух?
 Шта ја чух?
 Да л' ме вара слух?
 Божји прс!
 На Ускрс
 Преседе ми мрс!...

САНТУЦА

Он је крив,
 Он је крив,
 Што је превртљив!

ЛУЧИЈА

Шта ја чух?
 Шта ја чух?
 Да л' ме вара слух?

САНТУЦА

Ид' те мајко, мол' те сад
 Бога за мој јад!
 О, за страшан за мој пад
 У Бога је над!...

ЛУЧИЈА

(Оде у цркву)

V ПОЈАВА

Сантуца и Туриду (Дует)

ТУРИДУ

(Долази с лева. Смотри Сантуцу)

Гле! Сантуце! – Зар у цркву нећеш?

САНГУЦА

А што говор на цркву окрећеш?

ТУРИДУ

Море, Санта, дан ти твој!...

САНГУЦА

Ах, Туриду, стани! Стој!

Ти се с Лолом сад по ваздан шећеш!

ТУРИДУ

Ах, Сантуца, иди кући!

САНГУЦА

Не, не, не!

ТУРИДУ

Иначе ће шамар пући!

САНГУЦА

Бре, бре, бре!

ТУРИДУ

Мојој моћи
Нећеш моћи
Д' одолеш!

САНГУЦА

Ти мом болу! –

Јер ти Лолу

Волеш, волеш! Баш волеш!

ТУРИДУ

Ах, Сантуца иди кући...
(Итд.)

VI ПОЈАВА

Пређашњи, Лола

ЛОЛИНА ПЕСМА

ЛОЛА

(Иза сцене)

Ала ала! Да сам бела лала,
Ја бих знала где бих коме цвала!
Кочијашу напред на ункашу,
А Туриду на кућњему зиду! –
(Излази с десна у дну.)

Ала, ала! Јест, тако бих цвала,
Бела лала, па бих мирисала,
Па нек виду...
(Тргне се)

Охо! Гле, Туриду?!
Црква пуна, а вас двоје туна?

САНТУЦА

Ја му рекох: презник да је,
И да сваки грехе каје!

ЛОЛА

Ал' ком срце грехом не куца, –

ТУРИДУ

Сантуца!

ЛОЛА

Тај не мора да се потуца!
(Оде у цркву.)

ТУРИДУ

Сантуца; –

VII ПОЈАВА

Туриду. Сантуца (Дует.)

САНТУЦА

Путуј, Лоло! Доста те је вол' о,
Нећу, Лоло, ни ја да сам соло!

ТУРИДУ

(Бесно)

Сантуца! Чуј ме! Сантуца!
Немој данас брука да пуца,
Окани се свађе и труца,
Сантуца, чуј ме, Сантуца!...

САНТУЦА

Ти си узрок моме стиду
Туриду! Туриду!
За срам,
Ту ћу змију
ја Алфију
Знај, да издам!
За срам...
(И т.д.)

ТУРИДУ

Па издај! Ни то не марим!
 Чуј ме! Ништа не марим!
 С Лолом ћу себе да спарим!
 С Лолом, с Лолом да спарим!
 (Одгурне је и оде у цркву)

САНТУЦА

(Врисне)
 А!...

VIII ПОЈАВА

Сантуца, Алфио.

АЛФИО

(Дође с десна)

САНТУЦА

Ах! Алфио! Дође ли?
 Лолу су одвели!...

АЛФИО

Та говори
 Шта те мори?
 Не бојим се ничег, ич!
 Ту је бич!...

САНТУЦА

Е, па чујте, пријатељ Алфио;
 Туриду је с Лолом љубав крио!
 Није знала ни земља ни трава
 Да он мене због ње узбегава!
 А сад знаде и по гори цвеће
 Да Туриду више Санту неће!..

АЛФИО

Шта чух?! – Је л' истина?
 Е, јес Лола фина!
 Она бурму скида
 И граби Турида!
 Али, али – али –
 Кад мој бич опали...

САНТУЦА

Бите! Ах, та бите!
 Мене осветите!

АЛФИО

А сад за џбун густи,
 Док се црква пусти!

ОБОЈЕ

Да, да! за џбун густи
 Док се црква пусти!...
 (*Сакрију се за џбун*)

ИНТЕРМЕЦО

Пошто Алфио губи Лолу, а Сантуца Турида, сасвим је умесно што музика за интермецо свира "Изгубљено јаре".

IX ПОЈАВА

Лучија, па хор, Туриду, Лола; затим Алфио, па Сантуца

ЛУЧИЈА

(Изађе из цркве, оде у кућу и отуд се враћа са пуном корпом црвених јаја)

ХОР

(Излази из цркве)

Хајдемо кући;
Зове глад! Зове глад!
Јагањци врући
Чекају сад!

ЛУЧИЈА

Станите! По јаје
Мајка да раздаје! –

ХОР

Хајдемо кући,
Гозба је!...

ЛОЛА

(Изађе из цркве и ладно прође поред Турида)

ТУРИДУ

Срдо моја, не срди се на ме!

ЛОЛА

Морам кући, Алфио чека ме!

ХОР

Хајдемо кући,
Зове глад! Зове глад!
Јагањци врући
Чекају сад!

ТУРИДОВА ПЕСМА

Сад, Лучија, јаје да!
Кад је такав обичај!
Па да се ја
И дружба сва
Куцнемо, два и два!

ХОР

Ха, ха, ха, ха!
Туриду зна –
Куцнемо два и два!

АЛФИО

(Изиђе из цбуна бесно)
Тако је, јес!
Христос васкрес!

ХОР

Алфио нашто бас!?

САНГУЦА

(Скочи из цбуна)
Браните моју чес!...

ТУРИДУ

Ха! Алфио, јаје на!
Куцнимо се ти и ја!

ЛОЛА

(За се)
Мене је стра!
Алфио зна –
Биће батина!...

ХОР

(Око Алфия)
Алфио, дед!
На тебе је ред, –
Та мани данас јед!

АЛФИО

(Хору)
Зар он самном да се туца!

ХОР

О – хо! О – хо! – Брука пуца!

АЛФИО

Он се с Лолом стално смуца!

ХОР

О – хо! О – хо! – А Сантуца?

САНТУЦА

Јест! О томе сав свет зуца!

ХОР

(Гледа Лолу!)

О – хо! О – хо! – Лола штуца!

ТУРИДУ

Зар баш нећеш самном да се туцнеш!

АЛФИО

То је мућак! – зашто га не мућнеш?

Мућак мени дајеш.

А с Лолом се мајеш

И радите свашта!

Тај се грех не прашта...

ХОР

И ју! – Раде свашта,

Е, то се не прашта!...

ТУРИДУ

Па, кад знаш све ствари,

Онда, друже, стари.

Ја ножеве бирам

Да се дуелирам!

ХОР

Он ножеве бира

Да се дуелира!

ФИНАЛЕ

АЛФИО

(Туриду)

Стој! Јер сад је све неверно.

Ствар окрени на модерно!
 Лолу узми, па је води,
 А Сантуца мени годи!
 Боље трампа,
 него штампа
 Да цепа нас
 Сваки час!

ХОР

Боље трампа,
 Него штампа
 Да цепа вас
 Сваки час!

САНТУЦА

Драги Алфио,
 Леп си услов ставио!
(Приђе му.)

ЛОЛА

И ја пристајем,
 Туриду се предајем!
(Приђе Туриду)

ХОР

Алфио, Алфио!
 Леп си услов ставио:
 Ти Санту, он Лолу!
 Дајте места сад колу!...
(Хватају се у коло)

САНТУЦА

Туриду, поведи!
 Он ти живот поштеди!

ТУРИДУ

Хајд, баш ја први,
 Кад се сврши без крви!

КОЛО

Овако извија
Наша артиљерија.
Трампио свак своју
Нема места двобоју.
Туђу заволу –
Овај Санту, тај Лолу,
Своју отера!
Па – готова опера!
Туђу заволу –
Овај Санту, тај Лолу,
Своју отера:
Па – готова опера!
Па – готова опера!
Па – готова опера!
– опера!
– опера!...

КРАЈ

28. новембра 1906.

БРАНА ЦВЕТКОВИЋ

ОПЕРЕТСКА ПРИМАДОНА

Чисто оперетска сцена без музике

Брана Цветковић
ОПЕРЕТСКА ПРИМАДОНА
Чисто оперетска сцена без музике

ЛИЦА

КРЕШЧЕНДОВА, оперетска примадона

МАУКОВИЋ, тенориста

ТИН БУФОВИЋ, Либретист

РИСТА, хориста

СВЕВИД, репортер

ЈУЛА, гардероберка

ГОСПОДИН НИФУН

Догађа се у приватном стану Крешчендове

I ПОЈАВА

Репортер

РЕПОРТЕР

(Куца с поља)

Је ли слободно? –

(Улази)

Како не би било слободно, код тако слободне уметнице, која нас својим слободним гласом спасава монотоније скученог живота!...

(Сад тек види да у соби нема никога)

Охо! – Никога? – Свеједно! –

(Вади нотес и оловку)

– Бар ћу да снимим њен стан. –

(Црта)

Уредник ми је наредио да сазнам извесне појединости из живота ове уметнице, која вечерас пева као гост у оперети! – Од њене гардероберке ништа нисам могао сазнати. Од ње бих можда сазнао, ал' ето нема је!... Ал' ја морам сазнати! – Зар ја, најчувенији репортер који сазна да ће бити кризе и кад влада не сања о кризи, да не сазнам како живи једна оперетска примадона у кризи оперете!...

(Дошао је до великог сандука – отвори га)

Дивота! Празан је! – Ту ћу се завући и сазнаћу све!...

(Уђе у сандук)

Само да што пре сазнам, да стигнем и на ручак, јер сам гладан као пас!

(Спусти капак)

II ПОЈАВА

Крешчендова и Гардероберка. Репортер (у сандуку).

КРЕШЧЕНДОВА

(Улази средином – скида огртач)

Ух! – Страшно!...

ГАРДЕРОБЕРКА

(Прима јој огртач и шешир)

Отегла се проба као гладна година...

КРЕШЧЕНДОВА

О, и ја сам гладна. Донећеш ми два бифтека!... Пола литра вина...

ГАРДЕРОБЕРКА

Одмах, госпођо!...

КРЕШЧЕНДОВА

И не пуштај ми никога овамо! Доћи ће ти новинарчићи за интервју!... Шта могу да им кажем... Толико сам се наједила на овдашњег капелника! – Он мисли да је оперета опера и тражи неко уметничко певање... просто сам премаукала...

(Сети се)

Чекај! – Пошљи некога, да јави тенору Мауковићу, да не даје у три сата – него око пет, па ћемо пробати наше сцене и дуете... Хоћу да се мало одморим...

ГАРДЕРОБЕРКА

Добро, госпођо.

(Пође)

КРЕШЧЕНДОВА

Ал' пре свега не заборави на бифтеке!

ГАРДЕРОБЕРКА

Наравно. Како бих заборавила. –

(Пође)

КРЕШЧЕНДОВА

Донеси ми чашу ракије...

ГАРДЕРОБЕРКА

Ето, ту је! –

(Узима флашу и сипа ракију у чашу)

Изволте!

КРЕШЧЕНДОВА

То ми затегне гласнице и ојача глас! –

(Испија)

ГАРДЕРОБЕРКА

(Изиђе средином)

III ПОЈАВА

Крешчендова. Репортер (у сандуку)

КРЕШЧЕНДОВА

(Испила ракију – скалира)

А – а – а!...

(Заврти главом – сипа другу рајкију и попије. Опет скалира)

А – а – а – а!

(Искашље се – сипа трећу ракију и испије – па опет скалира)

А – а – а – а! –

Пуцањ револвера с поља

КРЕШЧЕНДОВА

(У скалирању – врисне оно последње "а" – и падне на столицу)

РЕПОРТЕР

(У истом тренутку главом уздигне капак и дрекне)

А! –

(Посматра престрављено)

IV ПОЈАВА

Исти. Хориста Риста, па Буфовић

РИСТА

(Блед – са револвером у руци – појави се на вратима)

РЕПОРТЕР

(Понови у другом тону)

А! –

(Па се увуче у сандук и спусти капак)

РИСТА

Ах!... Извините...

КРЕШЧЕНДОВА

(Разрогачено гледа у Ристу)

Шта ћете?...

РИСТА

Извините... Немам више меткова... а први је промашио...

КРЕШЧЕНДОВА

А кога сте гађали?

РИСТА

Себе... Због – тебе!...

КРЕШЧЕНДОВА

(Устаје – гордо)

Шта?!

РИСТА

Волим вас... Ал' шта вреди кад нисам солиста – него хориста! Па сам хтео да бар соло – умрем пред вашим вратима... Али ето – ни ту нисам успео да будем солиста...

(Придржи се за рагастов од врата)

Ах... тешко ми је...

КРЕШЧЕНДОВА

Хоћете л' једну ракију?...

РИСТА

Не... нећу... ракију... хоћу... љубав!...

КРЕШЧЕНДОВА

Е, тим вас не могу послужити...

РИСТА

Ах, знао сам!...

КРЕШЧЕНДОВА

Па наравно, да сте знали. Јер кад би се показала нежна према једном хористи, дошао би цео мушки хор...

РИСТА

Само на знак капелника...

КРЕШЧЕНДОВА

А је ли вама капелник дао знак?!

РИСТА

Јесте!

(Куцне се према срцу)

Овај капелник, који одбројава тактове...

КРЕШЧЕНДОВА

Онда реците томе капелнику, да има двеста тактова паузе, јер сад имам друга посла...

РИСТА

Дајте ми бар што год за успомену, Вашу слику...

КРЕШЧЕНДОВА

Тек ће сутра бити готове моје слике –

РИСТА

Онда, један прамен ваше косе...

КРЕШЧЕНДОВА

О, кад би сваком дала по прамен косе, не би имала ни буби-копф за неколико дана, већ бих била ошишана до главе...

РИСТА

Дајте ми ма шта ваше...

КРЕШЧЕНДОВА

(Пружи му ракијску чашицу)

Ево. Моја чашица...

РИСТА

Ох, хвала вам...

(Меће чашицу на уста)

Ту су била ваша уста...

(Љуби чашицу)

КРЕШЧЕНДОВА

(Смеши се)

Буфовић – куца с поља

КРЕШЧЕНДОВА

Неко куца?

РИСТА

Не. То моје срце куца! –

КРЕШЧЕНДОВА

(Смеши се)

Тако јако!?! –

БУФОВИЋ

(Куца с поља јаче)

РИСТА

И све јаче! –

КРЕШЧЕНДОВА

(Пита према вратима)

Јеси ли ти, Јуло?...

БУФОВИЋ

(С поља)

Није Јула.

КРЕШЧЕНДОВА

Него ко? –

БУФОВИЋ

(Протури кроз врата своју визит карту)

Него ја!...

КРЕШЧЕНДОВА

(Узме Визит карту)

"Гин Буфовић – либретиста!"

(Окрене се Ристи)

Већ видите да се појављује нов либрето, ако у њему устреба хориста – зваћу вас! – А сад...

РИСТА

Сад...

(Уздахне дубоко)

хор – одлази иза сцене!...

(Уздахне и излети на врата, судари се са Буфовићем)

Пардон!...

(Оде)

БУФОВИЋ

Ал' је тај неспретан...

КРЕШЧЕНДОВА

Хориста!...

V ПОЈАВА

Крешчендова. Буфовић. Репортер (у сандуку)

БУФОВИЋ

(Има читаву хрпу исписаних табака)

Ја ћу бити пажљивији. Улазим сасвим скромно.

(Уђе)

– Прочитали сте ко сам, а сад чујте зашто сам дошао. Написао сам текст за нову оперету. Није то обична оперета – један виц развучен у три чина и један валцер од три сата – него је то нова, дубока ствар. Оперета пуна психолошких момената. Музика је од једног наредника из музике краљеве Гарде. Он је многе ствари свирао и од најбоље музике изабрао најбоља места и све то оригинално сложио...

(Крешчендова ћути)

Ви ћутите. Ћутање је знак одобравања. Дакле одобравате? – Е – онда чујте даље. Оперета се зове "Отрована невеста"...

КРЕШЧЕНДОВА

(Хвата се за главу)

Тако ме боли глава!

БУФОВИЋ

Само од наслова, па вас већ боли глава! О, моја оперета силно утиче на нерве. – Прочитаћу вам је! –

КРЕШЧЕНДОВА

(Зграние се)

Ах!...

РЕПОРТЕР

(Промоли се из сандука)

Јаој!...

БУФОВИЋ

(Таман је прелиставо рукопис)

Како? – Не желите редом да чујете? – Е, па лепо. Испричаћу вам укратко. Свакако знате "Ромео и Јулију", и знате да Шекспир отрује Јулију тек у последњем чину, али ја сам ту надмашио Шекспира. Моја јунакиња трује се одмах у првом чину и тако отрована иде кроз четири чина... Нешто сасвим ново!

КРЕШЧЕНДОВА

(Згрануто га гледа)

БУФОВИЋ

Тако ће се и публика згранути и гледати разрогачено, одмах од прве сцене, кад се невеста због извесних околности реши да отрује. Али у томе тренутку – смотри у огледалу –

VI ПОЈАВА

Исти. Гардероберка

ГАРДЕРОБЕРКА

(Тако уђе да тачно на шлагворт каже)

Два бифтека! –

(Уноси бифтеке, леб, прибор, вино, чашу на служавнику – спушта на сто – налије чашу с вином)

БУФОВИЋ

Не, него свога вереника. Али то не мења ствар... она ипак дршћућом руком узима чашу са отровом...

(Узима чашу с вином)

и испија је до дна...

(Испија вино)

ГАРДЕРОБЕРКА

(За се)

О, ако овај продужи, одоше бифтеци –
(Склони тањир са бифтецима на сандук – па оде)

БУФОВИЋ

(Наставља)

"Шта си попила?" пита је вереник... А она збуњено одговара...
 "Чини ми се да је био ликер"...

КРЕПЧЕНДОВА

(Кроз смех)

Не, него моје вино! –

БУФОВИЋ

О, извините!... Случајно у заносу! –

(Оставља чашу)

Али њено се лице искриви...

(Искриви лице)

Отров дејствује... И тако дејствује кроз четири чина... Вереник је пита... "Шта учини?"... а она полази мирно и искривљено! –
 "Куда ћеш?" – пита је он... "У – дансинг" – одговори она!... И први чин готов... Други чин –

КРЕПЧЕНДОВА

Мени је већ довољно...

РЕПОРТЕР

(Полако отвара поклопац – њушка – па пружи руку и смота из тањира један бифтек, загризе и спушта капак. За се)

И мени је довољно! –

БУФОВИЋ

Нећу да вас замарам. Рећи ћу вам да је та улога невесте као створена за вас. Ја осећам како ћете ви то дивно извести –

(Пева са искривљеним устима)

"У – дансинг!... У дансинг... у дансинг..."

(На арију из "Трубадура")

КРЕШЧЕНДОВА

Изволте, али само без мене!... Ја још нисам ручала...

БУФОВИЋ

О, извините! – Пријатно!... Доћи ћу после ручка...

КРЕШЧЕНДОВА

У дансинг!...

БУФОВИЋ

(Певушећи)

”У дансинг – у дансинг... ”

(Оде средином)

VII ПОЈАВА

Крешчендова Репортер (у сандуку), па Гардероберка

КРЕШЧЕНДОВА

Сасвим оперетски тип!... Спопаде ме мука – да л’ од њега ил’ од глади...

(Приђе сандуку да узме тањир са бифтеком)

Како, само један бифтек!...

(Виче)

Јуло! Јуло!...

ГАРДЕРОБЕРКА

(Улази средином)

Извол’ те?

КРЕШЧЕНДОВА

Рекла сам ти два бифтека.

ГАРДЕРОБЕРКА

Па два сам и донела.

КРЕШЧЕНДОВА

Па где је други?

ГАРДЕРОБЕРКА

(Загледа у тањир)

Ту је био! – Ако га онај није појео, што вам је ту декламовао?...
Ја сам за то и склонила...

КРЕШЧЕНДОВА

Како појео? Кад није ни прилазио овамо...

ГАРДЕРОБЕРКА

Онда... мора да је какав пацов...

КРЕШЧЕНДОВА

(Врисне)

Пацов!...

(Скупља сукњу и скаче на сто)

Јао!...

ГАРДЕРОБЕРКА

(Врисне)

Зар га видите! – Јао!...

(Пење се на сто)

ОБЕ

(Стоје на столу престрављене – скупљајући сукње и вриштећи)
Јао!...

РЕПОРТЕР

(Промоли главу, за се)

Пацов!

(Види сцену и опет се увуче)

VIII ПОЈАВА

Исти. Господин Нифун.

НИФУН

(Са пукетом цвећа – улази средином – сав ћелав – клања се па онда погледа сцену)

О, – пардон!... Имате пробу!... О, да сам знао...

ГАРДЕРОБЕРКА и КРЕШЧЕНДОВА

(Као раније)

Пацов!...

НИФУН

Дивна сцена! Оригинална!... Начинићете фуроре?... То је свакако "шлагер?"

КРЕШЧЕНДОВА

Није него пацов!

ГАРДЕРОБЕРКА

Изистински пацов!... Ту је некуд!...

НИФУН

Ту?...

(Осврће се и млатара пукетом)

Иш! – Иш!...

(Дође до сандука – шушка и око њега – отвори капак)

Иш! –

РЕПОРТЕР

(Промоли главу, па се брзо сугуби унутра)

НИФУН

(Кад смотри репортера – престрави се и спусти капак)

Ах!...

КРЕШЧЕНДОВА

(Која се приљубила уз гардероберку и обе не гледају шта ради)

Шта је!?!...

НИФУН

(Прибере се – намршти се – презриво погледа Крешчендову)
Ништа! – Пацов!...

КРЕШЧЕНДОВА

Видели сте га?!...

НИФУН

(Утучено)

Да!

ГАРДЕРОБЕРКА

Је ли велики?...

НИФУН

(Јетко)

Није... Али се не боји овако олињалога маџка као што сам ја!...
(Крешчендовој)

И ја сам запео за вама, да вас пратим на оване вашем гостовању...
Надао сам се, да је све истина што сте ми говорили; надао сам се да сте ми верни... и ето моју наду изгризао је један пацов!...

(Баци букет)

Збогом! – Вечерас путујем... Желим вам успеха са пацовом!...
(Бесно оде и тресне врата)

IX ПОЈАВА

Исти, без Нифуна, па Буфовић.

КРЕШЧЕНДОВА

Шта му је?...

ГАРДЕРОБЕРКА

Изгледа да се наљутио.

КРЕШЧЕНДОВА

Али зашто? – Шта сам му учинила?...

ГАРДЕРОБЕРКА

Можда је мислио да га исмевамо... да је он пацов!...

КРЕШЧЕНДОВА

Није ваљда толико глуп! – Уосталом да није глуп, не би јурио за мном на свима мојим гостовањима!

(Силази – заборавила на пацова)

Али ипак, није смео да се тако понаша!... Иди – врати га! –

ГАРДЕРОБЕРКА

(Сиђе)

Ево, трчим! –

(Пође вратима отвори их, па се брзо окрене)

Ево – онога – декламатора!...

КРЕШЧЕНДОВА

Шта?... Опет!... Ах, шта ћу сад!...

ГАРДЕРОБЕРКА

Да му кажем да сте отишли?

БУФОВИЋ

(Појави се на улазу)

КРЕШЧЕНДОВА

Доцкан је...

БУФОВИЋ

(Клања се)

На здравље! Сад ћете ме саслушати. С пуним стомаком пријатније се слуша. Позоришта која рано почињу представе, пред гладном публиком, рђаво пролазе! Гладна публика, нервозна је и замера, све јој је празно, као њен стомак. Али сита публика – све лепо прима, све јој се допада...

(Развија хартије)

Дакле други чин... Она отрована излази из собе – али у пре-дсобљу клоне...

КРЕШЧЕНДОВА

(Клоне на фотељу)

ГАРДЕРОБЕРКА

(Приђе јој. Шапатам)

Шта вам је!?

КРЕШЧЕНДОВА

(Тихо)

Пути!...

БУФОВИЋ

Отров ради... Она се бори... . мучи... и пева дивну песму: "Путуј душо, у вртове раја"... Пева све слабије и слабије... као да издише...

КРЕШЧЕНДОВА

(Имитира као да издише)

БУФОВИЋ

Наилази вереник и врисне...

ГАРДЕРОБЕРКА

(Посматрајући Крешчендову схвати шта она хоће и врисне)

Она је мртва!

БУФОВИЋ

Тачно! – А од куд ви то знате?

ГАРДЕРОБЕРКА

Како да не знам – кад ево... умире!...

БУФОВИЋ

Ко? –

ГАРДЕРОБЕРКА

Госпођа!...

КРЕШЧЕНДОВА

(Као ропец и изврне главу)

Крррр...

БУФОВИЋ

Мртва! – Да ја не одговарам...

(Брзо побегне)

РЕПОРТЕР

(Извири из сандука за се)

Мртва?! –

КРЕШЧЕНДОВА

Оде ли? –

ГАРДЕРОБЕРКА

Оде!...

КРЕШЧЕНДОВА

(Устане)

Хвала Богу! То ми је био једини спас, да – умрем!

РЕПОРТЕР

(За се)

А – тако! –

(Затвори се понова)

ГАРДЕРОБЕРКА

Одох ја сад, да вратим нашег – пацова!

КРЕШЧЕНДОВА

Само пожури, да не оде на станицу.

ГАРДЕРОБЕРКА

Стићићу га! –

(Истрчи)

X ПОЈАВА

Крешчендова Репортер (у сандуку). Мауковић.

КРЕШЧЕНДОВА

Будала матора, наљутио се због пацова... А врло добро зна да се плашим и од миша, а камо ли од пацова!...

РЕПОРТЕР

(Дигне мало капак и одмах спусти да лупне)

КРЕШЧЕНДОВА

(Тргне се)

Ах! –

(Као да су јој се ноге одсекле не може да се макне са места)

Нешто је лупнуло!... То је опет тај пацов... А мени се ноге одсекле – не могу да се макнем...

МАУКОВИЋ

(Улази средином са нотама и делом кад је види да се укрутила – зачуди се)

Шта ти је! –

КРЕШЧЕНДОВА

Ах! Добро кад си наишао!...

(Малаксало клоне му на груди)

МАУКОВИЋ

Али шта ти је?...

КРЕШЧЕНДОВА

Нешто је лупнуло... а ти знаш чим нешто лупне, мени одмах залупа срце! –

МАУКОВИЋ

Јест, имаш страшно плашљиво срце...

КРЕШЧЕНДОВА

И скидане нерве. Напоран рад – претеране пробе – а још нисам ни ручала...

МАУКОВИЋ

У толико боље. Бар ћеш лакше одиграти наш дует. Хајд да пробамо, па после ручај и одмори се. –

(Развија дело и ноте)

Дакле пази. У такту музике кад прилазиш бунару –

(Осврне се)

Чекај...

(Узима столицу)

– ово је бунар...

(Смотри сандук)

– ил' још боље – сандук нек буде бунар, и таман стоји где треба...

Хајд, почни...

КРЕШЧЕНДОВА

(Карикатурно оперетски изводи некакво балетско кретање од дна позорнице према средини певушећи арију)

Ла, ла, ла! Ла, ла, ла!...

Музика, Баркарола, из "Хофманових прича".

МАУКОВИЋ

Врло добро... Прилазиш бунару... Подижеш капак, да се огледаш у бунарској води... у том се ја појављујем из бунара...

КРЕШЧЕНДОВА

(Као горе – наставља по упутству) Ла, ла, ла!

(Прилази сандуку)

Ла, ла, ла! ...

МАУКОВИЋ

Врло добро!...

КРЕШЧЕНДОВА

(У ритму хвата капак сандука)

Ла – ла – ла!...

(Отвори капак)

РЕПОРТЕР

(Исправља се по такту)

Ла – ла – ла!...

КРЕШЧЕНДОВА

(Врисне – посрне)

Ах!...

(Падне на Мауковића)

МАУКОВИЋ

(Придржи је – згранут је појавом репортера – гледа у њега, гледа у њу)

КРЕШЧЕНДОВА

(Укоченим погледом гледа у репортера)
Ко је тај?!...

МАУКОВИЋ

(Њој љубоморно)
То питам тебе ја! – О, знао сам да има нечега чим си ми јавила да дошнине дођем! – За то сам дошао раније! –

КРЕШЧЕНДОВА

Али кунем ти се – Немам ни појма!...

МАУКОВИЋ

(Репортеру)
А ви? –

РЕПОРТЕР

Ни ја нисам имао ни појма... Ал' сад имам читав садржај за нову оперету...

МАУКОВИЋ

(Одгурне Крешчендову, која трагично клоне на сандуку)
А ко сте ви?

РЕПОРТЕР

Репортер... новинар... Наређено ми је да опишем живот примадоне...

КРЕШЧЕНДОВА

(Скочи)
Ах! –
(Приђе у средину између њих)
О, добро дошли...
(Пружи му леву руку)

МАУКОВИЋ

(Љубазно њему)
Помените и мој тенор...
(Пружи му леву руку)

РЕПОРТЕР

(Њену леву руку прими својом левом – његову леву руку својом десном)
Врло радо!...

КРЕПЧЕНДОВА

Помените нас заједно, јер ми смо вечити дует.
(Пружи своју десну руку Мауковићу)

МАУКОВИЋ

(Својом десном узме руку и тако се држе – оперетски)

РЕПОРТЕР

Донећемо цео овај – терцет!...
(Смеши се)

КРЕПЧЕНДОВА

(Кокетно гледа у једног па у другог и почне)
Ла – ла – ла !...

СВИ ТРОЈЕ

(Учине неколико балетских корака према суфлерици, не пуштајући се и певајући)
Ла, ла, ла, ла!...

ЗАВЕСА

БРАНА ЦВЕТКОВИЋ

БЕОГРАЂАНИН У ПАЛАНЦИ

Комедија у једном чину по В. К.

Брана Цветковић
БЕОГРАЂАНИН У ПАЛАНЦИ
Комедија у једном чину по В. К.

ЛИЦА

МИЛИСАВ, београдски трговац

РАДИСАВ, паланачки трговац

МАЦА, Радисављева жена

ДАРИНКА, њихова кћи

ПЕТРОНИЈЕ, паланачки "галантерист"

МИЦА, његова кћи

ПЕТРОНИЈЕВ МОМАК

Догађа се у једној варошици, у Србији
удаљеној од железничке пруге

I ПОЈАВА

Радисав Маца Даринка

РАДИСАВ

(Шетајући по соби)

Шта ме ваздан запиткујеш? Доћи ће, кад ти кажем! Још нису стигла сва кола, а он је сигурно у последња...

МАЦА

Ништа не кажем. Само – ако не дође, а ја толико спремила!

РАДИСАВ

Опет ти! – Доћи ће, разуми! – Не жури тај! – Неће да се труцка по нашој калдрми. Полако се вози! Научио је он на равно, глатко! Не живи овде него у престоници!

ДАРИНКА

(Непрестано је на прозору и загледа на улицу)

Ево неких кола! – Стадоше баш пред нашу кућу! –

(Радосно)

То је сигурно чика! –

РАДИСАВ

Па, кажем ја, да ће доћи!
(Ужурба се)
 Чек', да сиђем, да га дочекам –
(Излазећи средином – виче)
 Добро ми дошао! –
(Оде)

II ПОЈАВА

Маца Даринка

ДАРИНКА

(Притрчала огледалу – дотерује се)

МАЦА

Пази ти, чим дође, да га лепо пољубиш у руку!

ДАРИНКА

Ал' он је још момак, нема смисла да –

МАЦА

(Одгурне је од огледала па се сама дотерује)
 Шта нема смисла? – Он ти је чика, а чика љубе у руку! – Разумеш!

ДАРИНКА

Па добро, пољубићу га! Само кажем – ја оволика девојка...

МАЦА

Баш зато. Израсла си – неће те он ни познати, ако га не пољубиш и кажеш му "добро дошли, чико!" – Била си балавица, кад те последњи пут видео. – У руку! – дабоме! –

ДАРИНКА

Добро, добро! – Не мораш одмах да вичеш...

III ПОЈАВА

Исте. Радисав и Милисав.

РАДИСАВ

(С поља)

Хајд, улази! Шта се цифраш? –

МИЛИСАВ

(Појави се на вратима у средини – виче с врата)

Снајка!... Како си ми, снајка? –

МАЦА

О, браца! Добро дош'о! –

(Љубе се).

РАДИСАВ

Бре, бре! – Како си се профинио! – Дабоме – ваздух београдски!

(Смеје се)

МАЦА

Седи, браца! Седи – одмори се...

ДАРИНКА

(Прилази Милисаву)

Љубим руке, чико!

(Хоће да љуби руку Милисаву)

МИЛИСАВ

(Повлачи руку. Радисаву)

Ама, је л' ово она твоја... ? Гле, колка је!...

РАДИСАВ

Е, па, расту деца к'о из воде!...

(Смеју се)

МИЛИСАВ

Бога ми, читава девојка! – Па, оди, да те чика пољуби! –
(Пољуби је)

Не познајеш ме? А? – Па јес. – Још како сам те видео у колевку,
па сад!... Бога ми – девојка! – Лети време – ко да је јучер било...

МАЦА

Па и ми смо небрижљиви. За родбину. Мала фамилија, на прсте
да нас набројиш, па се не посећујемо – Видимо се "с мене па на
уштап!"

МИЛИСАВ

(Сео)

Право кажеш, снајка! – Једва се распознајемо. – Много смо уда-
љени! А ни ово место није за пут... Без железнице, без аутомо-
била... А у колима сав се изломиш од трескања. Десет сати да се
возиш по тај пут, па да не ваљаш два месеца! –

(Уздахне)

Славно ти је у Београду – трамваји, општински аутобуси... пак
аутотакси –

РАДИСАВ

Та са – таксену марку? – А? – Сад можеш да нам причаш свашта.
Нисмо били тамо, а и не могу. На момци не смем да оставим
радњу ни пола дана – а камо ли дуже. – О'ма – ударе шамар
чекмецету! –

МИЛИСАВ

Море, то је још цвеће. У Београду не треба ни да се измакнеш,
окрени само леђа, а они ти већ направе "опсену"!...

РАДИСАВ

Бога ти, колко има од кад се нисмо видели?

МИЛИСАВ

Па – још пре рата – хоће да има осамнаест година – ако фали
два, три месеца, ал' ту је!

МАЦА

Ју! Нема ваљда толико?!

РАДИСАВ

Има, жено! – Има. Чини ти се – Пролази време брзо!

МИЛИСАВ

И ви баш никако да завршите у Београду. Толико пута сам вам писао: "дођите, дођите!" и ви јок! – Нисам ни ја требао да дођем, за инат! – Ал' опет – дош' о сам, кол'ко да се видимо, да се не заборавимо како изгледамо...

(Смеју се)

МАЦА

Даринка, хајд послужи чику са слатко. – И тазе воду!

ДАРИНКА

(Оде у споредну собу, лево)

МИЛИСАВ

То, то, снајка! – Погодила си ми жељу! Воде! Воде сам ти жељан. – Онај београдски водовод – креч! Сам креч! – Сипаш у чашу, а она се забели! – С ту воду крече и куће...

РАДИСАВ

Видиш, молим те! – бела вода! –

МИЛИСАВ

Кажу, да је то од ваздушни притисак... па се бели тако!...

МАЦА

Па и ти си, браца, бељи него што си био?...

МИЛИСАВ

Таки сам. Избегавам плажу...

РАДИСАВ

Шта избегаваш?

МИЛИСАВ

Плажу! – То му је песак на обали. Па се голи извале на тај, песак, док их сунце не испече, па дођу сасвим реш! – Некима и пликови одскоче... Нарочито девојкама!

МАЦА

И – ју! Па што се пеку тако?

МИЛИСАВ

Знаш, снајка, лакше се протуре тако печене, него пресне!...

РАДИСАВ

Па како се ти не опече с' те печене?

МАЦА

Истина, браца, ти једнако момак! Узалуд чекамо позивницу за свадбу! Баш сам мислила за прошле фашанке – сигурно? –

МИЛИСАВ

Па, знаш, снајка, у Београду је тешко за женидбу. – Разноврстан свет... Модеран свет... Тешко за решење. – Наиђеш на неку лепу сорту и таман бациш око на њу, па приметиш неку другу, подшишану, удешену, па се за њу закачиш; после видиш неку још бољу па држ за њу – и тако непрестано. – Много за бирање – мало за избирање!

РАДИСАВ

Засењују очи. Силан свет...

МАЦА

Мој би Радисав одмах потрефио најбољу.

РАДИСАВ

(Кроз смеј)

Е – хе! Знаш ми нарав!

МИЛИСАВ

(Наставља)

... И ја после изађем из "штос", па се забаталим; уфатим се с матори момци, па и не мислим на женидбу. – Тако сам се и задоцнио да уђем – благовремено – у брачни живот. – А жао ми сад, кад видим ову твоју ћерчицу... Не могу да прежалим, што нисам зажмурио, па да сам се оженио. Овако се осећам празан ко у пустињу... Сад ми те мисли наваљују у главу...

РАДИСАВ

(Шалећи се)

Ако, тако ти и треба! Тражиш бољи мед од ову нашу варош. А наше девојке и ако ги нема много – мала су војска, ама храбра!! – Само, знаш, овде нема врдалама! Не може овде, да се густирају по две, три! Јок! Једна, па вечита!

МИЛИСАВ

Тешко, снајка, тешко је то сад. Велики сам пробирач...

МАЦА

Море, није наишла прилика, не би ти пробирао...

МИЛИСАВ

Наилазе прилике, ама некако много репариране... ошишане, намацкане, префарбане, па не знаш какве су у ствари! – Данас јој уфатиш "лични опис" – црномањаста, румена, а сутра плава – готово жута к'о да се умочила у шафран...

МАЦА

Ју! А што тако? –

МИЛИСАВ

Таква је мода. – Дезенишу се...

РАДИСАВ

И то да чујем!...

IV ПОЈАВА

Исти. Даринка

ДАРИНКА

*(Дође с лева, са служавником на коме је слатко и чаше с водом.
Служи Милисаву)*

Извол' те, чико!

МИЛИСАВ

Чико! Хе, хе, хе!...

(Узима слатко)

А волеш ли ти чику?...

ДАРИНКА

Да знате само, како сам вас исчекивала!

РАДИСАВ

Она те прва и спасила с' прозор...

МИЛИСАВ

Мило ми је, мило ми је..

МАЦА

(Даринки)

Видиш, како те чика воли.

ДАРИНКА

(Стидљиво)

Ја нисам знала да сте ви тако добри –

РАДИСАВ

Даринка, немој са "Ви", него – "Ти". – "Ви" ми изгледа затегнуто, к'о кад је говор између странци.

МИЛИСАВ

Де, де! Не мари. Док се мало навикне. Још јој изгледам к'о странац..

МАЦА

Јеси л', браца, много уморан?

МИЛИСАВ

Нисам. Само сам много истрескан!

РАДИСАВ

Ако, ако! То је гимнастика за стомак.

(Смеј).

– Трговцима знам, да те и не питам – запиње? – Нема више свет
паре за луксуз...

МИЛИСАВ

Нема паре, а'л тера луксуз! Задужују се, само да се обуку по
последњу моду.

МАЦА

Јест, браца, и код нас је тако.

РАДИСАВ

И ми ударисмо у моду. Јеси л' вид'о на Начелство сат са изби-
јање? А у парк има три нове клупе?

МИЛИСАВ

Па напредује и ваша варош...

МАЦА

А што "наша?" К'о да ти ниси одавде?

РАДИСАВ

Е, па он је сад београдски житељ!

МИЛИСАВ

Није то, него навика. Овде ми много пусто, слаба комуникација...

РАДИСАВ

А, то нема код нас. Не да овај начелник комунисте...

МИЛИСАВ

Не кажем то, него слаб је промет; мало света. Не бих мога овде да живим ни један месец... Навико сам на Београд, на онај европски сјај...

РАДИСАВ

Е? – Можда. Нисам био још од онда, кад беше крунисање Краља Петра... сад се ваљда све изменило?...

МИЛИСАВ

Уха! – Испресецани нови сокаци, прави к'о стрела! – Палата до палату!... Не мож' да познаш онај Београд. Свет, свет... само ври и дању и ноћу! – Живот! –

ДАРИНКА

И ми никако не одосмо да видимо!... А све су куће велике, је л'те, чико? –

МИЛИСАВ

Има разноврзне. Сортирање – велике и мале – једна уз другу. Кад се попнеш на горњи спрат од кафану "Албанију" па погледаш доле, несвес' да те уфати!... А сокаци – отегли се у бесконачност, кад зафатиш један сокак испалзиш језик док стижеш на крај. Ал' зато има трамваји и општински аутомобили. Превозе те с један крај вароши на – други; оно има мало и труцкање, ал' то је због теренске незгоде...

РАДИСАВ

А иначе, уређује се непрестано?...

МИЛИСАВ

Непрестано се прекопавају улице, к'о да су њиве, а не улице.

МАЦА

А што? –

МИЛИСАВ

Па прво копају за канализацију, па затрпају; после копају за водовод, па затрпају; ондак копају за електричне жице, па затрпају. Па опет копају, да споје канализацију с' прифатне куће...

РАДИСАВ

Па што од једном не доврше све?

МИЛИСАВ

Не може! Не сме да се побркају послови! Свака секција башка ради...

РАДИСАВ

Зато и кажу да је Београд пун прашине!

МИЛИСАВ

Да видиш и није. Оно има прашине, ал' то је заостала од стару општинску управу. Ова сад, полива улице – направи благо, ал' прашине нема!

РАДИСАВ

Па то се свет и не шета...

МИЛИСАВ

Ко каже? Шета се и дању и ноћу! Сваки дан – ко овде на празник. За Београд не гилта радни дан! Управо Београд има свој календар; – за мушке с' црна слова, а за женске сваки дан с' црвена слова...

ДАРИНКА

(Наивно)

Како то, чико! –

МАЦА

Па то значи женске се само шетају? Празнују сваки дан? –

МИЛИСАВ

Разуме се.

РАДИСАВ

То сад чујем од тебе! Да није – "фарбање" – а?

МИЛИСАВ

Какво "фарбање!" Издваја се Београд од све наше вароши! – Бурност! Измешан свет! – Мода отишла у безкрајност! – Девојке не можеш да разликујеш јесу л' странкиње ил' су наше! Тек кад ступиш у говор видиш по граматику да су наше! Удешене, намештене, подкушене, нафарбане!... хаљине, чарапе, веш – сама свила – само шушти – фу, уф...

МАЦА

Богат свет...

МИЛИСАВ

Изгледа! – Све је то сиротиња. Све шворц. Дугови ги сатиру! – Меницу сваком ћеш да нађеш у џеп – за резерву, а већ имају есконтване у сваку задругу по две!... Ал' такав ти је живот, мораш са светом. са модом... свака сезона други капут, шешир, ципеле... Мораш да се преобразиш сав у – чарлстон...

РАДИСАВ

У шта, бре?...

МИЛИСАВ

У чарстон моду! – Мораш! Јер се пази како газиш. Дугме ако ти фали примећује се...

МАЦА

То је живот, а не ко ми црнице! Затворимо се овде ко у кафез! Никад да видимо света...

РАДИСАВ

То се чудим да ги не мрзи да се шетају сваки дан...

МИЛИСАВ

Па – шета се у разни правци. Иде се за време врућине и на плажу...

РАЏИСАВ

Куд му је тај варош?

МИЛИСАВ

Није варош, него савска обала од земунску страну. Песак... Усија се... Пак полежу голи по песак и мушко и женско...

МАЦА

Ју!...

РАЏИСАВ

Немој да причаш безобразлуци пред дете!

МИЛИСАВ

Нису безобразлуци, него такав је обичај...

РАЏИСАВ

Обичај да се разголиће?! – Па што онда дигосте онолику дреку на оног "Победника? " Истина, шта је са тог "Победника? "...

МИЛИСАВ

Ништа. Није намештен...

РАЏИСАВ

А зашто? Око чега је запело?

МИЛИСАВ

Е, то баш није за казивање, око чега је запело!

МАЦА

Па шта му фали?

МИЛИСАВ

Ништа му не фали. Има све!... То му баш и смета...

МАЦА

Не разумем...

МИЛИСАВ

И боље што не разумеш!... Не ваља кад човек све зна...

МАЦА

Не ваља ни кад ништа не зна. Ми ћемо сасвим да заглупимо у овој селендри. За мене ми и није жао, него за Даринку...

РАДИСАВ

Е, па зато сам и звао Милисава, да је води мало у Београд.

ДАРИНКА

(Радосно)

Је л' истина?!

МИЛИСАВ

Зато ли си окупио да дођем! – Ја сам мислио богзна шта се десило...

ДАРИНКА

(Мало снужено)

Зар нећете да ме водите, чико?!

МИЛИСАВ

Хоћу, хоћу!... Него кажем, могао је и тата да те доведе...

РАДИСАВ

Ал' овако сам убио две муве уједанпут – и ти си доашо да се видимо и Даринка ће да види Београд...

МАЦА

(Радисаву)

И ти то мене да не кажеш? –

РАДИСАВ

Не морају жене све да знају. Него деде, кафу за Милисава.

МАЦА

Ево, одмах! –
(Одлази)

ДАРИНКА

(За њом)
Ја ћу, мама, да закувам... већ сам метнула лонче
(Оде за њом)

V ПОЈАВА

Радисав. Милисав.

МИЛИСАВ

(Палећи цигарету)
Добро си се решио да Даринку пошљеш мало у Београд. Много то чини да види свет. – Да се, што кажу "изобрази".

РАДИСАВ

Тако је. Нећу да ми остане дете тулаво. Него, то што кажеш, да се ваљају голи по песак, то ме мало буни...

МИЛИСАВ

Па не мора она на песак... Има и друге забаве... Данцизи...

РАДИСАВ

Кој?!

МИЛИСАВ

Игранке... Модерне игре...

РАДИСАВ

Ама, како сама девојка на игранку?!...

МИЛИСАВ

Па тако! Такво му време. Велика је разлика између оно наше старо и ово сад. – Бриши поштење и смерност! Други је курс данас...

(Показује прстом новац)

Пара! Умење! То ти је све...

РАДИСАВ

Опет ћу се мало промислим... Не мора баш сад да иде и Даринка... А и ти си још момак... Да си бар ожењен... па би то некако снаја и припазила... Ал' овако...

МИЛИСАВ

Па де, нећу да је пуштам саму...

РАДИСАВ

Јесте, све то... Него и мајки неће да будне лако да се одвоји од њу... Невикла се на њу...

МИЛИСАВ

Девојка је у кућу гост – а пре, и после удаће се!

РАДИСАВ

Тако је, само тај ми песак не излази из главу. Па какве су те девојке, што се тако ваљају? Куд су гим мајке?

МИЛИСАВ

И мајке се ваљају на други песак!

РАДИСАВ

Па добро, шта буде после с' такве девојке.

МИЛИСАВ

После? – Ил' се удаве у воду ил' се отрују с' камену соду или се баце под воз...

VI ПОЈАВА

Исти. Даринка. Маца, па момак.

ДАРИНКА

(Уноси кафе на послужавнику)

МАЦА

(Поправља – шоље)

Извол' те браца, од "перл – кафу" –

(Шалећи се)

За нашег ретког госта!

ДАРИНКА

(Служећи Милисава)

Извол' те, чико!...

МИЛИСАВ

Ух! – Све сам вас деранжир'о!

(Узима кафу).

РАДИСАВ

Бре! Бре! – Београдски израз!...

(Узима кафу)

МОМАК

(Пошто они почну да срчу кафу – уђе средином)

Пита газда Петроније: је л' ви дош'о тај гост из Београд?...

РАДИСАВ

Добро си ме подсетио!... Ја заборавих да му јавим... Јесте, дошао је! Кажу газди нека дођу...

МОМАК

Је л' с' госпојицу?

РАДИСАВ

Разуме се.

ДАРИНКА

(Момку)

Нека дође Мица да је упознам с мојим чиком...

МОМАК

(Даринки)

А то ви је чика?

МАЦА

Хајд иди! Шта се ту распитујеш? Иди и нек одмах дођу!...

МОМАК

Идем, идем!... Него сам мислио, да ме тај ваш гост поведе у Београд...

МИЛИСАВ

И тебе?! Гле молим те...

МОМАК

Да се изобразим!

РАДИСАВ

Хајд! Немој да си безобразан! И ти си ми за галантерску радњу!
– Гле ти њега!...

МОМАК

Ништа, молим, нема љутње! –
(Оде средином)

VII ПОЈАВА

Исти, без Момка

МИЛИСАВ

(Смешка се)

Хо, хо, хо!... И он би у Београд!...

РАДИСАВ

Па, знаш како је... Сваки воли велику варош. За то се за тебе распитује и газда Петроније, галантерис. Мој први комшија... Знаш и он има ћерку. Другарица ове моје...

МАЦА

Само је много старија...

РАДИСАВ

Није реч о године. Него – он би хтео – исти Петроније – да поведеш и његову ћерку у Београд...

МИЛИСАВ

Како? –

МАЦА

Ти ми то ниси казао? –

РАДИСАВ

Нисам ти казао. То смо ми ујдурисали сами у дућану... Знаш здраво се добро живимо. А после – ни Даринка не би била сама...

ДАРИНКА

(Молећиво мазећи се)

Поведите је, чико!

МИЛИСАВ

Па сад – повешћу је!... Ако иам још која, дајте да водим. Још ћу да испаднем изводник девојака из паланку!... Хе, хе, хе!

МАЦА

Па, браца, ако ти је незгодно?...

МИЛИСАВ

Коме?! – На против!... Како ви мене цените? – Ја сам стари кавалер! –

РАДИСАВ

Јес', јес кавалерист... тобџија... хе, хе, хе!...

МАЦА

(Милисаву)

Рачунам није ти баш zgodно, две девојке!... А све би другче било, кад би, рецимо, и ја пошла...

РАДИСАВ

Охо!...

ДАРИНКА

Хајд и ти мајко! То би било дивно!...

РАДИСАВ

А ја? Да чувам кућу и дућан? А?... Видиш ли њу! И она би да се изобрази по београдски! –

МАЦА

Де, не вичи! – Ето – долазе!...

VIII ПОЈАВА

Исти. Петроније. Мица

ПЕТРОНИЈЕ

(Отвори врата на средини)

Може ли се? –

МАЦА

О, извол'те! Изволте!...

ПЕТРОНИЈЕ

(Улази)

Чујемо, дош'о гост...

МИЦА

(Улази за Петронијем)

ДАРИНКА

(У сусрет Мици)

Оди, оди! Изненадићеш се док нешто чујеш...

МИЦА

Чини ми се да сам већ чула!...

РАДИСАВ

(Петронију)

Ето, то је тај мој брат Милисав. –

(Милисаву)

А ово је мој комшија Петроније, галантерис... А ово му је ћерка, Мица.

ПЕТРОНИЈЕ

(Милисаву)

Мило ми је... Мило ми је... Из причање знамо се...

МИЦА

(Милисаву)

Чули смо... И много нам мило...

МИЛИСАВ

И мени, неисказано... особито мило...

ДАРИНКА

(Маци)

Ето, видиш, то је мој чика... Водиће нас у Београд... и мене и тебе!...

МИЦА

Чула сам...

ДАРИНКА

Да знаш како лепо прича шта све има у Београду...

ПЕТРОНИЈЕ

(Седне)

Па – како сте пријатељу? –

МИЛИСАВ

Па – добро... Или, онако, да се трговачки изразим: "умерено"...

ПЕТРОНИЈЕ

Море лако је вама у престоници! – Други живот...

МИЛИСАВ

Живот и дању и ноћу. – Једни спавају дању, други ноћу. Неки пут се ноћу пробудим, па не знам да л' је дан ил' је ноћ – толико је силна електрика!... Европска варош! Чуди ме да не дођосте никако, да видите како се Београд преобразио!...

ПЕТРОНИЈЕ

Послови, пријатељу. – Све рачунам данас ћу – сутра ћу, па никад!
– А нисам могао да се угурам у коју депутацију да онако будне на општи трошак...

МИЦА

Благо вама. Уживате... Читам у новинама, триста забава у Београду...

МИЛИСАВ

Има забава на избор. Дансинг, позоришта, биоскопи...

МИЦА

А идете ли често у Позориште? –

МИЛИСАВ

Разуме се... Ал' већином у Оперу...

МИЦА

Па тамо су све сами Руси? –

МИЛИСАВ

Па, да видите и нису; важе за Русе, док певају, а кад умру, са-
рањују се у еврејско гробље...

ДАРИНКА

Ју! А што?...

МИЛИСАВ

Па – музикалније еврејско гробље...

МИЦА

Ја више волим позоришне представе... Нарочито кад се двоје
воле, па се на свршетку узму. – Има ли и таквих комада? –

МИЛИСАВ

Па – већина су такви са узимање!...

(За се)

Куд ова ошибује?...

МАЦА

Хајд, ви разговарајте, а ја да спремим послужење –

(Оде лево)

РАДИСАВ

Е, ајд, ајд!... Иначе ја и Петроније имамо свој разговор.

ПЕТРОНИЈЕ

(Устане)

Какав разговор? –

РАДИСАВ

Па да срачунамо шта треба деци за пут...

(Седа за сто у левом ћошку)

ПЕТРОНИЈЕ

А јест. Да доведемо ствар у равнотежије –

(Седне код Петронија – разговарају и рачунају)

IX ПОЈАВА

Исти, без Маце.

МИЛИСАВ

(Седне на леву столицу код малог стола, припаљујући цигарету машином са стола)

Кад доћете у Београд, све ћете видети...

МИЦА

(Села на мидерлук)

Једва чекам! – Само кад ми причају, ја се сва занесем –

ДАРИНКА

(Села на леву столицу између миндерлука и малог стола)

И ја замишљам Београд као неко – чудо...

МИЛИСАВ

Чудо и јесте! Водоскоци са укрштену воду...

МИЦА

Богојављенску!? –

МИЛИСАВ

Какву богојављенску? –

МИЦА

Па ви рекосте "крштену"...

МИЛИСАВ

А не! – Кажем укрштену!... Укрштају се млазеви па праве читав водени кафез!...

МИЦА

То значи има много воде?

МИЛИСАВ

За то има. Ал' за пиће је мало – оскудација! – даје се одмерено, а кад се плаћа увек има вишак утрошене воде...

РАДИСАВ

(Чуо то – подигне главу и пита)

Како то, бре? –

МИЛИСАВ

Па, као у кафану. Попијеш три ”шприцера” а рачуна ти четири!...

ПЕТРОНИЈЕ

(У своме рачунању)

Много – много!

МИЛИСАВ

Много, ал’ тако је...

ПЕТРОНИЈЕ

Није за то, него овамо за ово моје рачунање...

РАДИСАВ

*(Петронију)*Засеца дубоко... Ал’ шта ћеш? Хоће девојке у Београд. Дођу ова-
ки па га побуне...*(Рачуна даље)*

ДАРИНКА

(Мици)

Је л’ да је мој чика, добар човек?

МИЦА

(Враголасто Милисаву)

Верујте, да вам не ласкамо, врло сте пријатни...

МИЛИСАВ

(За се)

Ова ће ми подвали... Али – пази не згази!...

МИЦА

(Наставља)

Тако лепо умете да забављате...

МИЛИСАВ

Умем ја, кад 'ћу... сад ово није ништа... све скраћивам...

МИЦА

Ипак нам нешто морате казати... и то –

(Стидљиво)

поверљиво...

МИЛИСАВ

Шта то? –

МИЦА

(Као горе)

Какве девојке воле београдски момци?...

МИЛИСАВ

(Погледа је враголасто – насмеши се)

Хе, хе! Па – како да кажем – има различити момци. Има који стоје по ћошкови поваздан, па изјављивају љубав свакој која прође...

ДАРИНКА

Ју! – Ваљда није...

МИЛИСАВ

Јесте. Ал' ти не мисле на женидбу, него онако – филтрирају! А има и озбиљни момци...

ДАРИНКА

За те вас ми и питамо? – Какве девојке они воле?

МИЛИСАВ

(За се)

Шта да се затезујем! – Куд пукло – да пукло! –

(Гласно)

Ти момци воле – црномањасте девојке!

ДАРИНКА

Ју! – вараш нас, чико! –
(Мици на уво)
Знаш и он је још момак!...

МИЦА

(Као изненађена – извињава се)
Извините, биле смо сувише слободне...
(Стидљиво)
Верујте, да сам знала... не бих...

МИЛИСАВ

Је л' што сам и ја момак? – Ништа за то! – Утол'ко пре треба да верујете, да београдски момци воле црномањасте девојке.

МИЦА

(Стидљиво кроз пригушен смех)
А – да л' ћемо се ми допасти београдским момцима?

МИЛИСАВ

А што баш то питате?...

ДАРИНКА и МИЦА

(Снебивајући се)
Па – да знамо...

РАДИСАВ

(Рачунајући)
Опет много...

ПЕТРОНИЈЕ

(Рачунајући)
Готово да се – пишманимо!

МИЛИСАВ

Пре свега, треба ја да знам, бил' би се ви удале у Београд, кад би вас на пример ко заиск'о? –

ДАРИНКА

Е, ту би се мало промислила! –

МИЦА

Ја не бих! – Право да вам кажем, удала бих се за макар кога, само да живим у Београду...

МИЛИСАВ

(За се)

Наилази на удицу! –

(Гласно)

Није то "за макар кога" – него за добру прилику...

МИЦА

Чак не бих марила, ако би ме запросио и човек мало у годинама, бар је вернији...

МИЛИСАВ

Тако је. Кад је мало у године – вернији је... а нарочито ако се потрефи онако неки –

(Мало се кочопери)

очуван, држећи...

ДАРИНКА

(Смешећи се)

Тако к'о ти – чико? –

МИЦА

Збиља, вама се и не познаје да сте мало у годинама...

МИЛИСАВ

Младолики смо... Мало смо по фамилију с' проредиту косу, ал' то од рану младост. Иначе сав сам младост... Уредан живот...

МИЦА

А нарочито кад је човек љубазан, пажљив, модеран...

МИЛИСАВ

Е, баш да вам пољубим руку, да вам покажем један модеран знак, што се у Београд употребљава за дубоко поштовање спровођу женске! –

(Пољуби јој руку)

ДАРИНКА

Чико!... Ју – ко би се над'о!? –

МИЛИСАВ

А што? – То је љубазна учтивост! –

(Опет љуби руку)

ПЕТРОНИЈЕ

(Приметио је то – мало избечи очи па онда тихо Радисаву)

Јеси вид'о како гу пристезиње руку, овај твој буразер? – Сумњиво ми изгледа! –

РАДИСАВ

(Погледа – па одмане главом)

Ништа то! Не трзај се! Даје гу упуства за Београд! –

ПЕТРОНИЈЕ

Ама кад овако ради овде, шта ће гу ради у вагон?

РАДИСАВ

Рачунај с' пуно поверења, иначе мене ћеш да вређаш...

ПЕТРОНИЈЕ

Сад – браћа сте – знате се –

(Даље рачуна)

МИЛИСАВ

(Мици)

Како вам се допада тај знак за поштовање?

МИЦА

Мени се допада све што је модерно, зато и пропадам у овој паланци...

МИЛИСАВ

Сасвим, тако је. А у Београд има по неки пут туце жена и док свима изљубиш руке осуше ти се уста! –

ДАРИНКА

Па зар свакој жени љубе руке?...

МИЛИСАВ

Свакој. По нека ти потури сама руку и то тако јако, да мало фали да ти разбије нос! –

ДАРИНКА

И – ју! –

МИЛИСАВ

Викнемо и ми "И – ју!" ама доцкан! Пукне нос к'о рибља бешика!

МИЦА

Не мари – само кад је модерно! –

МИЛИСАВ

(Погледа је враголасто)

На свршетку смо... слажемо се и у нарав!

ДАРИНКА

Па то значи...

МИЛИСАВ

Е, дед' потрефи шта значи?

ДАРИНКА

Нек потрефи Мица! –

МИЛИСАВ

(Мици)

Извол'те ви, госпођице, растумачите шта зо значи?

МИЦА

То – зависи од вас...

МИЛИСАВ

А, не! Молим вас! – То зависи од вас! Ваша реч решава!

МИЦА

Ипак – ваша реч одлучује...

МИЛИСАВ

Ако моја одлучује, онда –
(Даринки)

Моја је реч значајна. Хајд, пољуби руку – стрини! –

ДАРИНКА

И – ју! Чико! –

МИЛИСАВ

То ти је – "и ју!" – Пољуби! –

ДАРИНКА

Али чико, шта си наумио?

МИЛИСАВ

Глупост ил' паметно, све једно! – Решено! – Још да чујем, шта мисле ови матори? –

РАДИСАВ

Скупо!? Е, и мен' је скупо... Па сад или – или –

ПЕТРОНИЈЕ

Читав капитал! – Па ако се још тамо уфати с' кога – башка мираз!... Боље нек седи овде!...

МИЛИСАВ

Шта је? – Не ваља ви рачун? – Нисте рачунције! – Ћерке боље рачунају...

ДАРИНКА

Наш рачун није за казивање...

РАДИСАВ

Наш много засеца...

ПЕТРОНИЈЕ

Баснословна сума!...

МИЛИСАВ

Ништа јефтиније! –

ПЕТРОНИЈЕ

Како то? –

МИЦА

(Петронију)

Само ако ви пристанете?...

ПЕТРОНИЈЕ

На шта?

РАДИСАВ

Нешто ће да испадне из овакав разговор...

МИЛИСАВ

Бришите тај рачун, па испочетка! – Оне су изображене, кад сам ја клонуо к'о ладолеж?... Сад ми долази она песма: "Спремај дарове!"...

ПЕТРОНИЈЕ

(Милицаву)

Не разумем хоћете да кажете? –

РАДИСАВ

Разумљиво је... само испада мало смешно...

МИЛИСАВ

(Петронију)

Вашу реч тражим, на њу много полагаем...

ПЕТРОНИЈЕ

(Радисаву)

Питај га да се не шали? –

РАДИСАВ

(Милисаву)

Је ли ти, да се не шалиш? Да није и то нека београдска мода?...

МИЛИСАВ

Трговачки говорим. Закључујем погодбу...

ПЕТРОНИЈЕ

Па, шта велиш, Радисаве?

РАДИСАВ

Видиш и сам колико је сати! – Није рђава прилика...

ПЕТРОНИЈЕ

(Милисаву)

Немам ништа против... Мило ми је... Ал' док се мало приберем... ја ћу се радујем! А сад – пружам ти руку, ал' с' мало неповрење...

РАДИСАВ

(Милисаву – у шали)

Аха! Ту си, тицо! – је си вид'о ми простаци шта знамо? – Честитам ти, ал' опет с' мало неповрење! –

ДАРИНКА

(Мици)

Како то испаде? –

МИЦА

Па – ја нисам крива, кад ме човек хоће...

X ПОЈАВА

Исти. Маца

МАЦА

(Дође с лева – са послужењем)

СВИ

(Збуне се како да јој саопште резултат, праве неке покрете и гутају речи, не знају како да јој кажу)

МАЦА

(Кад их виде тако збуњете изненади се)

Шта вам је?! –

РАДИСАВ

(Смешећи се)

Е, дед' сад – ко сме да каже? – Ја не смем! –

МАЦА

А шта то?!

МИЛИСАВ

Нек каже Даринка, ако мисли да буде наш гост у Београду!

ДАРИНКА

Како ћу ја – !

МАЦА

Ама, шта се то десило!?

ПЕТРОНИЈЕ

Крупна ствар! Хајд, Даринка – кажи!...

МАЦА

Та – казујте, док нисам испустила послужење!

ДАРИНКА

Па... то... то...
(Погледа Мицу)
То је моја – стрина!

МАЦА

А – а!...
(Испусти послужавник)
Кад пре?! –

ЗАВЕСА

05. јула 1927.

САДРЖАЈ

ТЕЛЕФОН БЕЗ ЖИЦА (Шала у једном чину)	7
АРТИЉЕРИЈА РУСТИКАНА (Пародија на <i>Кавалерију Рустикану</i> у 1 чину)	43
ОПЕРЕТСКА ПРИМАДОНА (Чисто оперетска сцена без музике)	63
БОГРАЂАНИН У ПАЛАНЦИ (Комедија у једном чину по В. К.)	87

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

ПРВО КОЛО

- Књига 1, Панта Срећковић, БОЈ НА ДУБЉУ
Књига 2, Милутин Ибровац, БОЖИЛИ СУД
НА МЕНДИНОМ БРДУ
Књига 3, Миодраг Поповић Шапчанин, БОГОМИЛИ
Књига 4, Илија Вукићевић, ЛЕПА БУЛА
Књига 5, Живко М. Романовић, ПРОКОП

ДРУГО КОЛО

- Књига 1, Миодраг Поповић Шапчанин, ДУШАН СИЛНИ
Књига 2, Миодраг Поповић Шапчанин, ГОСПОЋИЦА
КАО СЕЉАНКА
Књига 3, Миодраг Поповић Шапчанин, ТРНОВА КРУНА
Књига 4, Мита Поповић, КРВАВИ ПРЕСТО
Књига 5, Светислав Ђурђевић, ЛАЖНА ИСПРАВА

ТРЕЋЕ КОЛО

- Књига 1, Мита Поповић, НАШИ СЕЉАНИ
Књига 2, Жарко Лазаревић, САМРТНА КЛЕТВА
Књига 3, Жарко Лазаревић, УГАШЕНО ОГЊИШТЕ
Књига 4, Жарко Лазаревић, КРОЗ ШИБУ
Књига 5, Тодор Пинтеровић, ЈУРМУСА И ФАТИМА

ЧЕТВРТО КОЛО

- Књига 1, Атанасије Николић, ДРАГУТИН, КРАЉ СРПСКИ
Књига 2, Јован Суботић, КРСТ И КРУНА
Књига 3, Доброслав Ружић, СТЕВАН ДЕЧАНСКИ
Књига 4, Милош Цветић, БРАЋА
Књига 5, Светозар Ђоровић, У МРАКУ

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

ПЕТО КОЛО

Књига 1, Мита Димитријевић, ОЛИВЕРА

Књига 2, Мита Димитријевић, ПИРОВАЊЕ

Књига 3, Мита Димитријевић, ЉУБАВНИК СВОЈЕ ЖЕНЕ

Књига 4, Мита Димитријевић, СЕСТРА ЛЕКЕ КАПЕТАНА

Књига 5, Мита Димитријевић, КАЊОП МАЦЕДОНОВИЋ

ШЕСТО КОЛО

Књига 1, Милош Перовић, СЛЕПИ БРАНКОВИЋИ

Књига 2, Милош Перовић, РАЗОРЕНИ ДОМ

Књига 3, Ђуро Димовић, КРАЉЕВИЋ МАРКО

Књига 4, Ђуро Димовић, ЂУРАЋ СМЕДЕРЕВАЦ

Књига 5, Ђуро Димовић, БАШ ЧЕЛИК

СЕДМО КОЛО

Књига 1, Милош Перовић, КРАЉ СТЕВАН ТОМАШЕВИЋ

Књига 2, Љубинко, ДЕВОЈАЧКА КЛЕТВА

Књига 3, Љубинко, СУЂАЈЕ (СУЂЕНИЦЕ)

Књига 4, Манојло Ђорђевић Призренац, ЉУБАВ И СУЈЕТА
или ОТРОВНИЦА

Књига 5, Милутин Чекић, У СВОМЕ ДОМУ

ОСМО КОЛО

Књига 1, Никола Ђорић, МОМИР

Књига 2, Владан Ђорђевић, НАРОД И ВЕЛИКАШИ

Књига 3, Милорад М. Петровић, ЧУЧУК СТАНА

Књига 4, Петар Петровић Пеција, РУШКА

Књига 5, Душан Ђ. Цветковић – Дуца, НА ПРАГУ ОТАЏБИНЕ

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.4-25

ЦВЕТКОВИЋ, Брана

Телефон без жица : шала у једном чину /
Брана Цветковић. – Београд : Музеј позоришне
уметности Србије, 2002 (Београд : Србоштампа). –
121 стр. : слика аутора ; 15 см. – (Библиотека
Драмска баштина : коло 9, књ. 3)

Тираж 300. – Садржи и: Артиљерија рустикана ;
Оперетска примадона : чиста оперетска сцена
без музике ; Београђанин у паланци : комедија
у једном чину по В. К.

ISBN 86-80629-07-3

COBISS-ID 102578956

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

ДЕВЕТО КОЛО

Књига 1

Брана Цветковић
ДУХОВИ ИЗ АСТАЛЧЕТА (С ОНОГА СВЕТА)

Књига 2

Брана Цветковић
НАШИ ЗЕЛЕНАШИ
КРАЉЕВИЋ МАРКО ПО ДРУГИ ПУТ МЕЂУ СРБИМА
СРПСКО-АУСТРИЈСКИ РАТ

Књига 3

Брана Цветковић
ТЕЛЕФОН БЕЗ ЖИЦА
АРТИЉЕРИЈА РУСТИКАНА
ОПЕРЕТСКА ПРИМАДОНА
БЕОГРАЂАНИН У ПАЛАНЦИ

Књига 4

Брана Цветковић
ЦРНА РУКА

Књига 5

Брана Цветковић
ГРОМ У КОПРИВЕ